Ազգ

Azg armenian

Ապրիլ 9 Ուրբաթ 1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Գ տարի, թիւ 65 (316)

գինը՝ 5ռ.

դասիչ 69149

Երեւան 375010

Հանրապետության 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941

տելեքս 243266 CPIRI SU

ՄԱԿ

Ռուսաստանն աջակցում է Անվտանգության խորհրդի բանաձեւին

Դաշնակցային Ռուսաստանի արտգործնախարարությունն աջակցում է Ադրբեջանի Քելբաջարի շրջանում ռազմական գործողություններն անհապաղ դադարեցնելու մասին ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի պահանջին, քանի որ դրանք սպառնում են շրջանի խաղաղությանը եւ անվտանգությանը: Փաստաթղթում նշվում է, որ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման ԵԱՀԽ շրջանակներում տեղի ունեցող բանակցությունների ընթացքը թույլ տվեց հասնել առաջին կառուցողական արդյունքներին, եւ անհրաժեշտ է ձեռնարկել բոլոր ջանքերը հիմնահարցի խաղաղական կարգավորումն ապահովելու համար:

«Արյունահեղությունը պետք է անհապաղ դադարեցվի», նշվում է Դաշնակցային Ռուսաստանի արտգործնախարարության ներկայացուցչի հայտարարության մեջ: ԻՖ

ԱԺԿ

Հանրապետական համագումարում

Երեկ Երեւանում իր աշխատանքները սկսեց Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության 2-րդ պատգամավորական ժողովը:

ՀՌԱԿ-ի համար կարեւոր այս իրադարձությունը տեղի է ունենում Հայաստանում տիրող քաղաքական, տնտեսական եւ սոցիալական բավականին բարդ իրավիճակում, երբ գործնականում լրիվ շրջափակումը եւ իշխանությունների նկատմամբ ժողովրդի անվստահությունը մի կողմից եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զինված ուժերի հաղթանակների հետեւանքով հանրապետության շուրջ ստեղծված քաղաքական լարվածությունն ու մյուս կողմից հայկական կուսակցություններին ծրագրերն կողմնորոշվելու եւ դրությունը շտկելու ուղղությամբ հստակ քայլեր կատարելու անհրաժեշտության առջեւ են կանգնեցնում:

Եւ թեեւ ՀՌԱԿ համագումարի նախօրյակին գործադիր իշխանությունների կողմից կուսակցության ղեկավարների նկատմամբ շարունակ սադրիչ միջադեպեր էին կազմակերպվում, հանրապետական պատգամավորական 2-րդ ժողովը հանգիստ եւ արժանապատիվ կերպով սկսեց իր աշխատանքները՝ ընտրվեց ժողովի նախագահություն, քարտուղարություն, հաշվիչ, մանդատային եւ խմբագրական հանձնաժողովներ:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության քաղաքական զեկուցումով հանդես եկավ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը: Նա մանրամասնորեն ներկայացրեց կուսակցության մեկ տարվա գործունեության հաջողություններն ու թերացումները, անդրադարձավ ՀՀ Գեն ՀՌԱԿ խմբակցության դրական աշխատանքին: Հանրապետական վարչության ղեկավարը վերլուծեց նաեւ հանրապետությունում ստեղծված քաղաքական եւ սոցիալ-տնտեսական ծանր պայմանների պատճառները: Ցավով նշեց, որ իշխանության լծակներին տիրացած քաղաքական խմբավորումը իրեն ժողովրդապետության [illegible] եւ ազատ շուկայական հարաբերությունների կողմնակից հայտարարելով, ըստ էության այնպիսի գործողություններ ծավալեց, որոնք ոչ միայն այդ, այլեւ անկախության գաղափարը վարկաբեկեցին:

Նա անդրադարձավ ինչպես հանրապետության մյուս հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների հետ կուսակցության հարաբերություններին, այնպես էլ Արցախի հիմնահարցի լուծման կուսակցության դիրքորոշմանը:

Զեկուցման շուրջ մտքերի փոխանակման ընթացքում պատգամավորները հիմնականում հավանություն տվեցին Հանրապետական վարչության մեկ տարվա գործունեությանը, եւ այն դրական գնահատվեց:

Համագումարում, հանուն ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության, ողջույնի եւ գործակցության խոսքով հանդես եկավ ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամ եւ վարիչ-տնօրեն դոկտոր Վաչե Ղազարյանը, որ, ինչպես իրենից առաջ ՀՌԱԿ-ի ատենապետը, մի անգամ եւս շեշտեց ՌԱԿ-ՀՌԱԿ կուսակցությունների միությունը, նրանց գաղափարախոսության, նպատակների ու ծրագրերի նույնությունը:

Ուշ երեկոյան պատգամավորական ժողովը ձեռնամուխ եղավ Հանրապետական վարչության նոր կազմի ընտրություններին: Այսօր պատգամավորական ժողովը կշարունակի աշխատանքները:

ՀՐԱՆՏ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ճակատ

ՄՌՈՎԻ ԼԵՌՆԱՆՑՔՈՒՄ ԳՐՈՀԸ ԵՏ Է ՇՊՐՏՎԵԼ

Մեծ կուտակումներ Լաչինի հարավում

Ապրիլի լույս 8-ի գիշերը ադրբեջանական կազմավորումները փորձել են Մռովի լեռնանցքով լայնածավալ գրոհ ձեռնարկել Քելբաջարի շրջանի ուղղությամբ: Մարտերի ընթացքում զոհվել է 2 եւ վիրավորվել ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի 6 զինվոր: Ադրբեջանական բանակի կորուստներն անհամեմատ ավելի շատ են: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ: Միաժամանակ ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեից հաղորդում են, թե նույն գիշեր մարտեր են ընթացել նաեւ Լաչինի մարդասիրական միջանցքի հարավային մատույցներում, որտեղ ադրբեջանական կազմավորումները վերջին օրերում կուտակել են մեծ քանակությամբ ռազմական տեխնիկա եւ կենդանի ուժ: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերը շարունակում են վստահորեն վերահսկել միջանցքը: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան:

Իրադրությունը շարունակում է լարված մնալ նաեւ Հադրութի շրջանում, որտեղ ապրիլի 7-ի երեկոյան եւ լույս 8-ի գիշերը ադրբեջանական կազմավորումները Ֆիզուլու շրջանի ռազմական հենակետերից հեռահար հրետանուց եւ «Գրադ» կայանքներից հրետակոծել են մի քանի օր առաջ ազատագրված Գովշաթլի գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Տուժածներ չեն եղել: Մարտերի ընթացքում հայկական ուժերին հաջողվել է ոչնչացնել թշնամու 1 հետևակի մարտական մեքենա: Երեկ օրվա երկրորդ կեսին նույն ռազմական հենակետերից հրետակոծվել է նաեւ Հադրութի շրջանի Մեյխարեն գյուղը, որի հետեւանքով վիրավորվել է 2 (այլ տվյալներով՝ 6) զինվոր: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերը պատասխան կրակ են բացել: Երեկ եւ նախորդ գիշեր ռազմաճակատի մյուս հատվածներում էական փոփոխություններ չեն եղել:

Իրենց հերթին ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե հայկական կազմավորումները փորձել են անցնել Մռովի լեռնանցքը եւ առաջ շարժվել Խանլարի շրջանի ուղղությամբ, սակայն գրոհը կասեցվել է: Ըստ նույն աղբյուրների, երեկ եւ նախորդ գիշեր հայկական կազմավորումները փորձել են գրոհել Լաչինի միջանցքից հարավ գտնվող Սաֆիան եւ Ֆարաջան գյուղերի ուղղությամբ, սակայն մեծ կորուստներով նահանջել են: Մանրամասնություններ չեն հայտնվում: «Ազգ»

Սոչի

Չեռք բերվեց զինադադարի պայմանավորվածություն

Երեկ Սոչիում կայացավ եռակողմ հանդիպում Հայաստանի, Ռուսաստանի եւ Ադրբեջանի ներկայացուցիչների միջեւ: Ի սկզբանե նախատեսվում էր, որ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության նախաձեռնությամբ կազմակերպված հանդիպմանը պետք է մասնակցեն 3 հանրապետությունների պաշտպանության նախարարները, սակայն երեկ Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք, թե Վազգեն Մանուկյանը Սոչի չի մեկնել: Մեզ հաջողվեց իրազեկ աղբյուրներից պարզել, որ հանդիպմանը Հայաստանի կողմից մասնակցել է պետնախարար Վազգեն Սարգսյանը:

Միաժամանակ ադրբեջանական աղբյուրները [illegible] են, թե ադրբեջանական կողմից հանդիպմանը մասնակցելու համար Սոչի են մեկնել պաշտպանության նախարար Դադաշ Ռզաեւը եւ մի խումբ փորձագետներ: Դեռեւս մինչ հանդիպումը պաշտոնական Բաքուն այն կարծիքն էր հայտնել, թե հանդիպման ընթացքում ադրբեջանական կողմի վրա ուժեղ ճնշում կգործադրվի, որպեսզի վերջինս համաձայնվի առանց նախապայմանների անհապաղ զինադադարին: Ադրբեջանի իշխանությունները այն կարծիքին են, թե դա միայն Հայաստանի համար կամրացնի Քելբաջարի եւ Լաչինի շրջանների նվաճված տարածքները:

Երեկ ուշ երեկոյան ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը հաղորդեց, որ կողմերի միջեւ կայացել է համաձայնություն, ըստ որի այսօր տեղական ժամանակով ժ. 12-ից զինադադար է հաստատվելու հայ-ադրբեջանական հակամարտության շրջանում: Իսկ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պ. Գրաչովը հայտարարել է, որ առաջիկա երեք շաբաթվա ընթացքում տեղի կունենա երեք տերությունների [illegible] մարշալների հանդիպում, որի ընթացքում [illegible] խնդրի խաղաղ կարգավորման մասին նախագիծ: «Ազգ»

Հայաստան

Սահմաններում հարաբերական հանգիստ

Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Ինչպես տեղեկացանք Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից, հայ-ադրբեջանական սահմանում որեւէ լուրջ միջադեպ չի արձանագրվել, տեղի են ունեցել տեղական նշանակության կարճատեւ փոխհրաձգություններ:

Մինչդեռ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունից հայտնում են, թե երեկ եւ նախորդ գիշեր Հայաստանի տարածքից զենքի տարբեր տեսակներից հրետակոծվել են Ադրբեջանի Ղազախի, Ղուբաթլիի, Զանգելանի եւ Գեդաբեկի շրջանների սահմանամերձ բնակավայրերը: Հետեւանքների մասին մանրամասնություններ չեն [illegible]: «Ազգ»

Բաքու

Պարետային ժամ

Ադրբեջանի մայրաքաղաք Բաքվում ապրիլի 9-ից մտցված է պարետային ժամ: Այն կգործի կեսգիշերից մինչեւ առավոտյան ժամը հինգը: Այդ մասին չորեքշաբթի երեկոյան հրաման է ստորագրել քաղաքի պարետ, գեներալ-մայոր Աբդուլլահ Ալլահվերդիեւը: Ադրբեջանի քաղաքներում պարետային ժամ մտցնելու հնարավորություն է նախատեսվում Ադրբեջանում արտակարգ դրություն մտցնելու մասին նախագահ Էլչիբեյի ապրիլի 3-ի հրամանագրով: ԻՖ

Ծաղել Սարգսյանը Ազգային ակադեմիայի նախագահ: Երեկ Հայաստանի ազգային ակադեմիայի նախագահի ընտրություններում նախագահի ընտրվեց ակադեմիկոս, Հայաստանի նախարարների խորհրդի նախկին նախագահ Ֆադեյ Տաճատի Սարգսյանը: «Ազգ»

ԱԳՆ

Հայաստանը հիասթափված է

Երեկ ուշ երեկոյան ՀՀ ԱԳՆ-ը հրապարակեց իր հայտարարությունը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի նախագահի արած հայտարարության կապակցությամբ: Նրանում նշվում է, թե հակամարտության ռազմականացումից հետո ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը երբեւէ Ադրբեջանին պատասխանատու չի ճանաչել Լեռնային Ղարաբաղում եւ նրա շուրջը հայկական գյուղեր եւ շրջաններ ներխուժելու եւ քայքայելու, մահաբեր զենքեր կիրառելու եւ այլ ահաբեկչական գործողությունների համար:

«Հայաստանը հիասթափված է, որ հայտարարության մեջ արհամարհվել է ազգերի ինքնորոշման սկզբունքը, եւ որ նույնքան կարեւոր է՝ Լեռնային Ղարաբաղի անվտանգության պահանջները», նշվում է հայտարարության մեջ:

Հայաստանի կառավարությունը ցանկանում է Անվտանգության խորհրդի ուշադրությունը հրավիրել Ղարաբաղի պաշտպանության պետական կոմիտեի նախագահի այն հայտարարության վրա, որը կտրականապես մերժում է ադրբեջանական տարածքի [illegible] հանդեպ որեւէ հավակնություն, պարզ շարադրելով իր գործողությունների նպատակը:

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի նախագահի հայտարարությունն իր չզսպակշռված եւ միակողմանի մոտեցմամբ չի նպաստում կենտրոնանալու այն գործոնների վրա, որոնք իրական հնարավորություններ կտային խաղաղությանը: Որանով ուժգին հարված է հասցվում Հայաստանի այն բոլոր ջանքերին, որոնք միտված են համապատասխանեցնելու Ղարաբաղի իշխանությունների ու ժողովրդին նրանց կյանքի ու անվտանգության հարցում միջազգային-իրավական ինստիտուտների կարեւորությունը, նշվում է հայտարարության մեջ: «Ազգ»

Աշխարհ

Մեծաքանակ զենք առգրավվեց ՄԱԿ-ի բեռնատարում

Սերբերը ոգեւորված են. դեպի Բոսնիայի մայրաքաղաք Սարաեւո մեկնող ՄԱԿ-ի նպաստամատույց ծառայության բեռնատարներում նրանց հաջողվել է հայտնաբերել մեծ քանակությամբ զենք եւ ռազմամթերք, նախատեսված իսլամ կռվողների համար: ՄԱԿ-ի հեղինակությունը խաղաղարար ծիգերին մեծ հարված է սա: Մյուս կողմից, ՆԱՏՕ-ի երկրների ժողովը Բրյուսելում որոշեց առաջիկա երկուշաբթի, կեսօրվա 12-ից սկսած Հոլանդիայի, Ֆրանսիայի եւ Միացյալ Նահանգների 70 ռազմական օդանավերով հսկել Բոսնիայի երկինքը, թռիչքազերծ գոտում իրականացնելով վերահսկողությունը:

Հյուսիսային Կորեան հաստատակամ է

Հյուսիսային Կորեայի խորհրդարանը խոստացավ դիմակայել այն ճնշմանը, որն իրականացվում է այդ պետության վրա միջուկային զենքը չտարածելու պայմանագրին վերամիանալ ստիպելու նպատակով: Մյուս պետությունները դիվանագիտական միջոցներ ու հնարավոր պատժամիջոցներ կիրառելու սպառնալիք են օգտագործում, որպեսզի ստիպեն Կորեային վերադառնալ ՄԱԳՊՏ:

Մակեդոնիան պահանջատե՞ր

Անվտանգության խորհուրդը երաշխավորեց Մակեդոնիայի մուտքը ՄԱԿ նախկին հարավսլավական այդ պետության անվան ու դրոշի վերաբերյալ Հունաստանի հետ երկար տարաձայնություններից հետո: Հունաստանը պնդում էր, որ Մակեդոնիա անվանումը տարածքային պահանջներ է ներառում Հունաստանի հյուսիսի նույնանուն գավառի նկատմամբ: ՄԱԿ-ի Գերագույն խորհրդաժողովի քվեարկությունը կայանալու էր երեկ:

Հինգերորդ կասկածյալը մեղադրված

ԱՄՆ-ում երդվյալների ֆեդերալ դատարանը Նյու Յորքի Առեւտրի համաշխարհային Կենտրոնի փետրվարյան ռմբահարման մեջ կասկածվող հինգերորդ մարդուն՝ Բիլալ Ալքասիին ահաբեկչական այդ [illegible]ին մասնակցելու մեղադրանք ներկայացրեց: Նյու Յորքի ու Նյու Ջերսիի իշխանությունները պայթյունի հասցրած վնասը գնահատում են 378 միլիոն դոլլար գումարով:

Պակիստանը կաջակցի ռուս ռազմագերիների վերադարձին

Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւի եւ Պակիստանի վարչապետ Նավազ Շարիֆի միջեւ տեղի ունեցած բանակցությունների ժամանակ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել, որ Պակիստանը կաջակցի Ռուսաստանին Աֆղանստանից ռազմագերիներին վերադարձնելու հարցում: Պակիստանի կառավարության ղեկավարը մտադիր է դիմել աֆղանական կողմին այդ խնդիրը լուծելու խնդրանքով: Լրագրողների հետ զրույցի ժամանակ Կոզիրեւը նշեց, որ Պակիստանի ղեկավարությունը ռազմագերիների խնդրի լուծման ներկա հետաձգումը կապում է Աֆղանստանում իրավիճակի սրման հետ: Սնարք

digitised by A.R.A.R.@

Նյու Յորք

ՄԱԿ-Ի ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐԸ

Նախագահական պաշտոնական մի հայտարարությամբ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը ապրիլի 6-ին, երեքշաբթի գիշերն արտահայտեց իր «լուրջ մտահոգությունը թշնամական արարքների էսկալացիայի» առթիվ, ինչ հատկապես վերաբերում է «տեղական հայկական ուժերի Քելբաջարի շրջան ներխուժմանը»։ Անվտանգության խորհուրդը «պահանջում է անհապաղ դադարեցումը նման բոլոր հակամարտությունների, որոնք վտանգում են շրջանում խաղաղությունն ու անվտանգությունը, և հեռացումը այդ ուժերի», ասում է հայտարարությունը։

Խորհուրդը վերահաստատեց իր աջակցությունը ԵԱՀԽ շրջանակներում խաղաղության գործընթացին ու պահանջեց շուտափույթ հրավիրել Մինսկի խորհրդաժողովը և կոչ արեց մարդասիրական օգնության ճանապարհ ցույց տալ դեպի կոնֆլիկտի գոտի։

Հայտարարությունն ընթերցվեց փակ քննարկումներից հետո, ՄԱԿ-ում Պակիստանի դեսպան Ջամշեդ Մարկերի կողմից, որն Անվտանգության խորհրդի ապրիլ ամսվա նախագահն է։ Հայտարարությունը եզրափակվում էր գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալիին ուղղված դիմումով, որպեսզի ԵԱՀԽ-ի հետ համախորհուրդ Անվտանգության խորհրդին տեղեկագիր ներկայացնի շրջանի իրավիճակի մասին։

Հարկ է նշել, որ թեև ադրբեջանական ուժերն անցնող 2 տարիներին չեն դադարել հրթիռներով ու ռմբակոծիչներով հարձակում գործել հայկական տարածքների վրա, սակայն Հայաստանի կողմից Անվտանգության խորհրդին ուղղված դիմումները՝ պաշտպանել իր քաղաքացիներին, հաճախ մերժվել են։

Սպառնալիք Թուրքիայից

Երկուշաբթի օրը, ապրիլի 5-ին, Թուրքիան իր օդային տարածքը փակեց բոլոր ծրագրված կամ չարտերային մարդասիրական թռիչքների առաջ դեպի Հայաստան և դադարեցրեց Ֆրանսիայից Հայաստան ցամաքի ճանապարհով հասնող ցորենի առաքումը։ Նախագահ Օզալը սպառնաց, թե իր երկիրը «ատամ ցույց կտա» Հայաստանին։ Նաև, 5-րդ անգամ պայթեցվեց Հայաստանը մատակարարող միակ գազամուղը։

Ապրիլի 6-ին հայտարարություն կատարվեց Ադրբեջանի դաշնակից Թուրքիայի պահանջով կայացած նիստում, որից խնդրել էր «ուժգին հակազդեցություն» ցույց տալ հայերին։ ՄԱԿ-ում Թուրքիայի դեսպան Մուստաֆա Աքշինը մատնացույց արեց Քուվեյթի օրինակը, թե ինչ տեսակ հակազդեցություն էր ակնկալում Անվտանգության խորհրդից։ Նիստից առաջ նա լրագրողներին ասաց, թե Թուրքիան փորձ է կատարելու հայերի հարձակումները դադարեցնելու համար, երբ Անվտանգության խորհուրդն այդ չանի։

«Թուրքիան չի պատրաստվում Ադրբեջանին թողնել իր բախտին, հետևաբար ուրիշները պետք է տեսնեն, թե մինչև ուր կարող են փորձել Թուրքիային», ասաց Աքշինը լրագրողներին։ «Երբ դա է անհրաժեշտ, ես վստահեցնում եմ, որ Թուրքիան կանի այդ։ Սակայն Անվտանգության խորհուրդը պետք է կասարի, քանի որ նա է պատասխանատու իր անդամների ամբողջականության պաշտպանության համար, ՄԱԿ-ի ուխտի համաձայն», ավելացրեց նա։

Համենայն դեպս, երբ այդ բանը տեղի չունենա, Թուրքիան կանի «ինչ որ պետք է հայերին կանգնեցնելու համար», ասաց Աքշինը։ Անվտանգության խորհրդի օգնությունը ողջունելի է, շարունակեց նա, սակայն դուք շատ լավ գիտեք, որ երբ որևէ երկիր հարձակման է ենթարկվում, ՄԱԿ-ի ուխտը թույլ է տալիս այլ երկրին պաշտպանելու իրեն առանձին թե հավաքաբար»։

Աքշինն ասաց, թե ինքը տեղյակ չէ՝ արդյոք Ադրբեջանը Թուրքիայից ռազմական օգնությո՞ւն է խնդրել, թե ոչ։ «Ես ի վիճակի չեմ այդ մասին տեղեկացնել ձեզ, սակայն կայուն կապ է պահպանվում երկու երկրների միջև», նշեց նա։

Մարտի 30-ին Անվտանգության խորհրդի նախագահին ուղղված մի նամակում ՄԱԿ-ում Ադրբեջանի դեսպան Հասան Հասանովը գրել էր, թե Հայաստանը գրավել է ադրբեջանական տարածքների 10 տոկոսը և վարում է «էթնիկական զտման» քաղաքականություն։

Չզգալով պահի լրջությունը, մարտի 31-ին ՄԱԿ-ում Ֆրանսիայի դեսպան Ժան-Բեռնար Մերիմեն և Ռուսաստանի դեսպան Յուրի Վորոնցովը գլխավոր քարտուղարին համատեղ մի նամակ էին հղել, արտահայտելով իրենց «աջակցությունը» ԵԱՀԽ հովանավորությամբ կոնֆլիկտի կարգավորմանը, միաժամանակ կոչով բոլոր կողմերից պահանջելով նվազեցնել լարվածությունը, հաստատել մնայուն հրադադար և խաղաղ միջոցներով հասնել հարցի կարգավորմանը։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՎԱԳՅԱՆ
Մեր հատուկ թղթակից, Նյու Յորք

Ստեփանակերտ

Նորից «Ցեղակրոնի» գրանցման մասին

Մեր թերթի նախորդ համարներից մեկում, հենվելով Ստեփանակերտի մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանից ստացված տեղեկությունների վրա, հաղորդել էինք, թե Ստեփանակերտում պաշտոնապես գրանցված է միայն մեկ հասարակական-քաղաքական կազմակերպություն, այդ թվում Հայ Հեղափոխական դաշնակցությունն ու Հայ երիտասարդության ազգայնական ճակատը Ստեփանակերտում պաշտոնապես գրանցված չեն։

Եվ ահա մի քանի օր առաջ խմբագրություն եկավ Հայ երիտասարդության ազգայնական ճակատի ներկայացուցիչը և հերքեց մեր հաղորդած վերոհիշյալ տեղեկությունը՝ միաժամանակ ներկայացնելով այդ կազմակերպության գրանցման վերաբերյալ Ստեփանակերտի քաղխորհրդի գործկոմի որոշման պատճենը (թվագրված է 18 դեկտեմբեր, 1991 թ., ստորագրված գործկոմի նախագահի պաշտոնակատար Վ. Գևորգյանի և քարտուղար Է. Գաբրիելյանի կողմից)։ Մենք որոշեցինք հերքում հրապարակելուց և ներողություն խնդրելուց առաջ Ստեփանակերտի մեր թղթակցին խնդրել մեկ անգամ ևս ճշտել տեղեկությունը, որն էլ հաղորդեց, թե Ստեփանակերտի քաղխորհրդի գործկոմում մեկ անգամ ևս հաստատել են, որ Հայ երիտասարդության ազգայնական ճակատը պաշտոնապես գրանցված չէ։

Քանի որ մենք մեր թղթակցի հաղորդած տեղեկությունների հավաստիությունը կասկածի տակ առնելու որևէ հիմք չունենք, և միաժամանակ մեր ձեռքի տակ է կազմակերպության գրանցումը հավաստող փաստաթղթի պատճենը, ապա հակված ենք կարծելու, որ տեղի է ունեցել պարզ թյուրիմացություն, ինչը ճշտելը ոչ թե թերթի գործն է, այլ կազմակերպության և Ստեփանակերտի քաղխորհրդի գործկոմի։ «Ազգ»

Տնտեսություն

Հանրապետության արդյունաբերությունն առաջին եռամսյակում

Չնայած էներգետիկ ճգնաժամին, ՀՀ կառավարությունը բոլոր միջոցները գործադրում է արդյունաբերական ձեռնարկությունների աշխատանքը կարգավորելու համար։ Ավարտվել է առաջին եռամսյակը, և այսօր կարելի է ինչ-որ ամփոփում կատարել։ Միայն արդյունաբերության նախարարության համակարգի 93 ձեռնարկություններ են էլեկտրաէներգիա ստացել, որոնցից արտադրանք են տվել 60-ը։

Տարեսկզբից արդյունաբերության համակարգում թողարկվել է ավելի քան 13 միլիարդ 627 միլիոն ռուբլու արտադրանք։ Տրանսպորտային շրջափակման պատճառով հնարավոր չի եղել ողջ արտադրանքը հասցնել սպառողներին։ Տարեսկզբից իրացվել է ընդամենը մոտ 2 միլիարդ 705 միլիոն ռուբլու արտադրանք։ Մնացյալը կուտակվել է պահեստներում։

Կանոնավոր աշխատող ձեռնարկություններից «Նաիրիտ» գիտաարտադրական միավորումը թողարկել է 367 միլիոն ռուբլու, Ռեզինատեխնիկայի գործարանը՝ 121,6 միլիոն, Վիտամինների գործարանը՝ 57,4 միլիոն, ավտոդողերինը՝ 13,5 միլիոն, «Պոլիմաս» գործարանը՝ 17,5 միլիոն, Վանաձորի «Ռոդին» գործարանը՝ 21,1 միլիոն ռուբլու արտադրանք։

Գումարային արժեքով բոլորից շատ արտադրանք են թողարկել ալմաստագործական արդյունաբերության ոլորտի 5 ձեռնարկություններ՝ ոսկերչական, ժամացույցի, «Սապֆիր» գործարանները և «Շողակն» ու «Հայալմաստ» ֆիրմաները, որոնց թողարկած արտադրանքի ընդհանուր գումարը կազմում է 10 միլիարդ 734 միլիոն ռուբլի։

Համամիութենական ենթակայության ձեռնարկություններից այս եռամսյակում աշխատել են 2-ը՝ Կապանի հանքային կոմբինատը և Չարենցավանի «Կենտրոնաձույլ» գործարանը, որոնք թողարկել են շուրջ 8 [illegible] ռուբլու արտադրանք։

Ռադիոէլեկտրոնիկայի արդյունաբերության 42 ձեռնարկություններից աշխատել են 18-ը։ Ընդհանուր առմամբ թողարկվել է մոտ 282 միլիոն ռուբլու արտադրանք։ Հաստոցաշինության և ավտոմեքենաշինության արդյունաբերության 18 ձեռնարկություններ, որոնք աշխատել են համեմատաբար կանոնավոր, տվել են 328 միլիոն ռուբլու արտադրանք։ Մոտ 1,5 միլիարդ ռուբլու արտադրանք են թողարկել էլեկտրատեխնիկական և սարքաշինության արդյունաբերության ձեռնարկությունները։

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայություն

Հայաստանի կառավարությունը որոշել է Հյուսիսային Օսիայի Ալագիրի շրջանի Բուրոն բնակավայրի շրջանում ձնահոսքի հետևանքով զոհվածների ընտանիքներին միանվագ դրամական օգնություն ցույց տալ՝ 40 հազարական ռուբլու չափով։ Շրջանային և քաղաքային համապատասխան խորհուրդներին հանձնարարվել է միանվագ օգնությունը վճարել տեղական բյուջեների միջոցների հաշվին։ «Ազգ»

Երևան

«Հայաստանը դեմ է երկակի ստանդարտների կիրառմանը»

Վերջին օրերի ընթացքում Թուրքիայի և Ադրբեջանի կողմից բարձրացված հիստերիայից հետո, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը, ինչպես նաև մի շարք միջազգային կազմակերպություններ, եվրոպական տնտեսական համագործակցության խորհրդի 12 [illegible] սկսել Ղարաբաղի խնդրի վերաբերյալ հայտարարություններով։

«Մենք դեմ ենք, որ միջազգային քաղաքականության մեջ կիրառվեն երկակի ստանդարտներ», մեկնաբանելով միջազգային արձագանքները, երեկ կայացած բրիֆինգում հայտարարեց ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղար Արամ Աբրահամյանը։

Նրա կարծիքով, համանման գործողությունները պետք է արժանանան համանման գնահատականների։ Նշելով, որ Հայաստանը նույնպես դատապարտում է խաղաղ բնակչության հանդեպ կիրառված յուրաքանչյուր բռնություն, միևնույն ժամանակ նա հիշեցրեց անցած տարվա դեպքերը, երբ ադրբեջանական բանակը գրավեց Շահումյանի շրջանը և Մարտակերտի շրջանի մեծ մասը։

«Մի՞թե դա ռազմական գործողությունների ծավալում չէր և չէր վտանգում շրջանի խաղաղությունն ու անվտանգությունը», ասաց մամուլի քարտուղարը։

Այնինչ, այն ժամանակ միջազգային հանրությունը համապատասխան վերաբերմունք ցույց չտվեց։

Այժմ ընդունված փաստաթղթերում կոչ է արվում անհապաղ դադարեցնել կրակը և սկսել բանակցություններ։

«Հայաստանը միանում է այդ կոչին», ասաց պրն. Աբրահամյանը և նշեց, որ նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանը [illegible] ապրիլի 1-ին [illegible] կոչով դիմել է ԼՂՀ ռազմական ղեկավարությանը։ Սակայն խաղաղություն հաստատելու համար բոլորը պետք է գիտակցեն, որ Լեռնային Ղարաբաղում կան իշխանություններ, որոնք վերահսկում են իրավիճակը և իրականացնում են ինքնապաշտպանությունը, առանց նրանց մասնակցության բոլոր տեսակի բանակցությունները [illegible] կլինեն։

Մամուլի քարտուղարը մեկ անգամ ևս կրկնեց պաշտոնական այն տեսակետը, որ Հայաստանը չի մասնակցում ԼՂՀ և Ադրբեջանի միջև տեղի ունեցող ռազմական գործողություններին, և ինքը համոզված է, որ շրջան ժամանող ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչները, լինելով սահմանամերձ շրջաններում, կվկայեն, որ Հայաստանը Ադրբեջանի դեմ ոչ մի ռազմական գործողություն չի վարում։

Անդրադառնալով ՄԱԿ-ի հայտարարության այն կետին, թե մարդասիրական օգնությունն անարգել պետք է հասնի շրջան, պրն. Աբրահամյանը նշեց, որ Թուրքիան նույնպես միացել է [illegible] կողմից [illegible] շրջափակմանը, [illegible] Վրաստանը մինչև օրս չի կարողանում վերահսկել իր տարածքով անցնող հաղորդակցության ուղիները։

Մամուլի քարտուղարը հայտարարեց, թե Հայաստանի ղեկավարությունը քաղաքական և դիվանագիտական մի շարք քայլեր է անելու ստեղծված իրավիճակը հաղթահարելու նպատակով։ Եվ որքան էլ ծանր լինի հանրապետության վիճակը, Հայաստանը Ղարաբաղյան խնդրի վերաբերյալ իր դիրքորոշումը չի փոխի։

«Եւ ժողովուրդը, և ընդդիմությունը, և իշխանությունները հասկանում են, թե ինչի են տանում այս դժվարությունները», ասաց նա։ Շոշափելով վերջին բարձրացված ԼՂՀ ճանաչման հարցը, պրն. Աբրահամյանը նշեց, որ երբ ճանաչենք Լեռնային Ղարաբաղը, ապա նախօրոք կկանխորոշենք ԼՂՀ կարգավիճակը, որն ավելի կբարդացնի բանակցությունների գործընթացը։

ՋԱՆԻ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Բաքու

Կազակները հայերի կողմից չեն կռվում

Կազակ ատամանները ժխտում են կազակության՝ հայերի կողմից մարտնչելու լուրերը. «Զերկալո» թերթին հայտնել է Ադրբեջանի սլավոնների մշակույթի կենտրոնի ներկայացուցիչ Վալենտինա Սերգեևան, որը վերադարձել է Հյուսիսային Կովկասի խոշոր ստանիցաներում կատարած ուղևորությունից։ «Հայաստանի բանակի շարքերում կռվող ինքնակոչ կազակները, որպես կանոն, համագումարի ներկայացուցիչներ են, որոնք փորձում են հակամարտության մեջ ներքաշել կազակներին», ասել է Վ. Սերգեևան։ Սնարֆ

Պատվիրակությունը մեկնեց Գրոզնի

Ապրիլի 7-ին Ադրբեջանի պատվիրակությունն ազգամիջյան հարաբերությունների պետական խորհրդական Ի. Օրուջևի գլխավորությամբ մեկնեց Գրոզնի։ Պատվիրակության կազմում են նաև Կովկասի մուսուլմանների վարչության ղեկավար Ալլահշուքյուր Փաշազադեն, «Կովկասյան տուն» համաժողովի խորհրդի նախագահ Ալիևը։ Ինչպես Թուրան գործակալությանը հաղորդեց նախագահի աշխատակազմի աղբյուրը, Ադրբեջանի պատվիրակությունը կհանդիպի Չեչնիայի նախագահ Ջ. Դուդաևի հետ։ Նախատեսվում է, որ պատվիրակության անդամները կհանդիպեն նաև Կովկասի լեռնային ժողովուրդների համադաշնության ղեկավարների հետ։ Սնարֆ

Ադրբեջանցիները բուժվում են Թեհրանում

Հայ-ադրբեջանական վերջին բախումների ընթացքում ադրբեջանցի մի խումբ վիրավորներ տեղափոխվել են Թեհրանի տարբեր հիվանդանոցներ։ Ադրբեջանցի վիրավորներին Իրան են տեղափոխել Ադրբեջանի արտաքին գործերի գծով պետնախարարի խնդրանքով, որը այդ հարցով դիմել էր Իրանի արտաքին գործերի նախարարին։ «Ազգ»

Կարմիր խաչի հանձնաժողովի եզրակացությունը

Միջազգային Կարմիր խաչի հանձնաժողովի եզրակացության մեջ նշվում է, որ հայկական զորքերի ռազմական գործողությունների հետևանքով Քելբաջարի շրջանի բնակչությունը դարձել է փախստական։ Փաստաթղթում կոչ է արվում ՄԱԿ-ին կազմակերպել շտապ մարդասիրական օգնություն. սննդամթերք, դեղորայք, վրաններ, վերմակներ։ Ինչպես հայտնի դարձավ Թուրանի թղթակցին, այդ եզրակացությունը կմտցվի Քելբաջարի շրջանում ստեղծված իրավիճակի մասին ՄԱԿ-ի հանձնաժողովի զեկուցման մեջ։ Սնարֆ

Ադրբեջանը մասնակցում է բանակցություններին

Ադրբեջանի նախագահի միջազգային հարցերով խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն Թուրան գործակալության թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ հերքեց այն հաղորդագրությունները, թե ադրբեջանական պատվիրակությունը դադարեցրել է իր մասնակցությունը Ժնևում տեղի ունեցող բանակցություններին։ Գուլուզադեն նշեց, որ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի նիստում Հայաստանի ագրեսիայի մասին հարցի քննարկման կապակցությամբ արտգործնախարար Թոֆիկ Ղասիմովը ստիպված էր շտապ մեկնել Նյու Յորք։ Գուլուզադեն նշեց, որ Ադրբեջանը մտադիր չէ դադարեցնել հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման բանակցությունները։ Սնարֆ

Նախագահը ճակատամերձ շրջաններում

Երեկ Աբուլֆազ Էլչիբեյն այցելեց ճակատամերձ շրջաններ։ Նախագահը հանդիպումներ ունեցավ տեղական վարչակազմերի ղեկավարների, զորամասերի և բնակչության հետ։ Այցելության ընթացքում նա լուծեց Քելբաջարի շրջանի փախստականների հետ կապված մի շարք հարցեր։ Սնարֆ

digitised by A.R.A.R.@

Հանդիպում

ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԻ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՇԱՀՈՂ ՏՈ՞ՄՍ

Գնալով հանդարտվեցին վարկային էմիսիայի շուրջ բորբոքված կրքերը: Միգուցե դրա շնորհիվ էլ բոլոր պաշտոնատարները համատարած իմացան, թե դա ինչ է, թե ինչու պետք էր դրան, թե ոչ՝ ինչպես միշտ, միակարծություն չկար: Ինչ վերաբերում է քաղաքացիներիս մեծամասնությանը, ապա դա մեզ համար մնաց «չինական գիր»: Որոշեցի հասկանալ, թե դա ինչ է եւ ինչի համար, դիմելով տնտեսագիտության դոկտոր ԱՇՈՏ ԹԱՎԱԴՅԱՆԻՆ.

— Փորձենք, երբ դուք չեք առարկում, «վերածնել» էմիսիան:

— Բանն այն է, որ փողը չի բավարարում:

— Ո՞ւմ չի բավարարում:

— Կառավարությանը:

— Իսկ ինչո՞ւ:

— Երբ տեղի է ունենում գների անկասելի աճ, փողային զանգվածը չի բավարարում: Իսկ արտադրություն չկա: Այսինքն տեսեք, թե ինչպիսի շղթա է. չկա արտադրություն, չկա աշխատավարձ, գներն աճում են, փողային զանգվածը չի բավարարում:

— Մի րոպե, այդ ինչո՞ւ գների աճի ժամանակ փողային զանգվածը չի բավարարում: Աշխատավարձը նույնն է, նշանակում է գնողունակությունը չի աճում:

— Առաջին հերթին, թեկուզ աննշան, սակայն աշխատավարձն աճում է: Հետո էլ էմիսիան կատարվում է արտադրության զարգացման համար: Վարկը, որ դրա հաշվին ստանում են ձեռնարկությունները, թույլ է տալիս գնել հումք, նյութեր եւ այլն եւ դուրս գալ ճգնաժամից:

— Նշանակում է՝ վարկային էմիսիան պետք է, թե ոչ հարցին, դուք պատասխանում եք...

— Անշուշտ՝ այո: Եկեք հասկանանք ինչու: Պատասխանեք, խնդրեմ, դուք ե՞րբ կնախընտրեիք ապրանք գնել. երբ գինը ցածր է շուկայականի՞ց, թե բարձր:

— Երբ կառավարությունն էլ փող չունի, ապա ես... իհարկե, երբ գները ցածր են:

— Այո: Իսկ փողը նույն ապրանքն է: Փողը, որ մենք ասացինք վարկային էմիսիայի տեսքով, մեզ է հասնում արտոնյալ պայմաններով: Բանն այն է, որ վերցված վարկի գումարը վերադիր տոկոսներով հանդերձ չի ծածկում արժեզրկման ընթացքը: Ասացվում է, որ մեզ ապրանք են տվել շուկայականից ցածր գներով:

— Այսինքն, հաշվի առնելով դրամի արժեզրկումը, երբ մենք մեր պարտքը վերադարձնենք (վարկը տոկոսներով հանդերձ), ըստ էության այդ փողերի կամ փողերի այդ գումարի արժեքը կլինի նույնիսկ ցածր, քան այն, որ մենք հիմա վերցնում ենք: Եւ շահույթը դա՞ է:

— Իհարկե: Եւ դրանից հրաժարվելը մեղք է:

— Լավ: Տեսականորեն դա հրաշալի է: Բայց մենք անցյալ տարի էլ գնացինք վարկային էմիսիայի: Չեմ կասկածում, որ այդ նույն արտադրությունը ճգնաժամից հանելու տեսական հիմնավորմամբ եւ բարի մտադրությամբ: Բայց չէ՞ որ դա տեղի չունեցավ: Ասացվում է, որ տնտեսականի հարցում ամեն ինչ հասկանալի է. լրիվ կարգուկանոն, իսկ գործնականում... Գործնականում մենք պարզապես մեծացնում ենք մեր պարտքը, ինչպիսի արտոնյալ պայմաններով էլ որ մեզ վարկ տան, որովհետեւ ճգնաժամը ոչ մի բանով մենք չհաղթահարեցինք անցյալ տարի: Ի՞նչ երաշխիք կա, որ այս տարի դա կանենք:

— Գիտեք, երբ մենք այդ ողջ գումարին ընդամենը ապրանք գնեինք, պահեինք մի տարի, ապա վաճառեինք, ապա, արժեզրկումը հաշվի առնելով, դա գերազանց գործարք կլիներ: Հասկանալի է, որ ես դա չեմ առաջարկում իբրեւ վարկը տնօրինելու միջոց, այլ որպեսզի ընթերցողները հասկանան, թե դա որքան ձեռնտու է:

— Ընթերցողները դա հասկացել են: Յուրաքանչյուր ընթերցող այսօր կարող է անխափան շահող վիճակախաղի տոմս գնել մեկ դոլար՝ 800 ռուբլով, 5 տոկոսով դրանք փոխ առնելով ծանոթ պաշտոնյաներից: Մեկ տարի հետո դոլարը կարժենա առնվազն 2000 ռուբլի: Վերադարձնելով պարտքը՝ 800 ռուբլի գումարած 40 ռուբլի տոկոսը, նա կունենա 1160 ռուբլի շահույթ: Գերազանց է: Բայց դա նրա ինչի՞ն է պետք, եթե այդ գումարով այն ժամանակ կարելի լինի գնել միայն մի պարկեշտ ատամի մածուկ: Սա՝ առաջին: Երկրորդ, չէ՞ որ ինքներդ ասացիք, որ վարկային էմիսիայի էությունն արտադրությունը գործարկելու մեջ է:

— Երբ դուք հարցը դնում եք այդ հարթության վրա, ապա դա բոլորովին այլ է: Դա արդեն էկոնոմիկա չէ, այլ ավելի շատ՝ քաղաքականություն, դա կառավարության վստահության հարց է: Հասկանալի է, որ նման խոշոր գումարը կառավարությանը վստահելը, որը չի կարողանա ապահովել անգամ վերարտադրությունը, իհարկե, խելագարություն է:

— Որ էմիսիան արտոնյալ պայմաններով է, հասկանալի է, այն հարկավոր է արտադրության գործարկման համար: Բայց կարո՞ղ է արդյոք կառավարությունը... Ես նույնիսկ հաշվարկս այժմյանի մասին չեմ խոսում: Հաշվի առնելով, որ կառավարությունը մեզ մոտ փոխվում է «հավերժական անցման» միջոցներով, ապա հնարավոր է, որ վարկը տնօրինի հաջորդը: Այսպես ասենք, ինձ հետաքրքրում է վարկի տնօրինման մեխանիզմը, դրա բաշխումը: Որպեսզի անգամ ոչ միայն այժմյան 5-րդ, այլ 25-րդ կառավարությունն էլ չկարողանա չարաշահումներ գործել:

— Այդ դեպքում պետք չէ հարցն այսպես դնել. «վարկ վերցնելը ձեռնտո՞ւ է, թե ոչ», այլ՝ «ինչպե՞ս տնօրինել այն»: Որքան գիտեմ, մեր պետությունը մեր ձեռնարկություններին վարկավորելու է տարեկան 60 տոկոսով: Այժմյան արժեզրկման պայմաններում դա արտոնյալ վարկ է: Բայց ինչո՞ւ: Ինչո՞ւ հաշվարկես 60 տոկոս եւ բոլորի համար: Արտոնյալ վարկ պետք է բաց թողնվի միայն ըստ կառավարության կազմած խիստ անհրաժեշտ ապրանք թողարկող ձեռնարկությունների հստակ ցուցակի: Սակայն, կարծում եմ, վստահ եմ, որ դրա վրա կգնա 209 միլիարդից անհամեմատ քիչ: Մնացած գումարն արժե տալ միայն կոմերցիոն հիմունքներով: Միայն նման համադրությունը կարող է ապահովել վարկի բաշխման արդյունավետությունը:

— Իսկ ի՞նչ է նշանակում կոմերցիոն հիմունքներով վարկ:

— Վարկավորել նրանց, ով շատ կվճարի դրա դիմաց: Այստեղ արդեն էկոնոմիկան ինքն իրեն կկարգավորի: Այսինքն այն կարող են վերցնել այն ձեռնարկությունները, որոնք չեն մտել արտոնյալ ցուցակի մեջ, սակայն համոզված են, որ փող ունենալով կարող են գործարկվել եւ աշխատել եկամուտով. սա մեկ: Մասնավոր ձեռնարկությունները՝ երկու: Եւ երրորդ՝ արտոնյալ ցուցակից այն ձեռնարկությունները, որոնք ուզում են ծավալվել եւ այլն, կարող են արտոնյալին ի հավելումն վերցնել նաեւ կոմերցիոն վարկ: Ավելին, կարող եմ ասել, որ 209 միլիարդից պակաս գումարն էլ մեզ բավական կլինի գործերը կարգավորելու համար, եթե, կրկնում եմ, վարկի բաշխումն ու դրա հսկողությունը լինեն բարձր մակարդակի վրա: Այլապես կլինեն ամենաահռելի մեքենայություններ, եւ այդ վարկից դարձյալ օգուտ չենք ունենա:

— Ի դեպ, մեքենայությունների մասին: Օրինակ, ամենահեշտ տարբերակը. ձեռնարկությունը փող է վերցրել, սակայն արտադրությունը գործարկելու, հումք ձեռք բերելու, արտադրանքն արտահանելու եւ այլնի փոխարեն այն ուղղակի փողը շրջանառության մեջ է դրել: Այսինքն, տնօրենն ու էլի մի քանի մարդ ինչ-որ տեղ, ասենք, Ռուսաստանում գնել են ապրանք ողջ գումարի դիմաց եւ հենց այնտեղ էլ կամ մեկ այլ տեղ վերավաճառել:

— Դրա համար էլ խոսում եմ կոմերցիոն վարկի մասին: Դա յուրատեսակ ապահովագրություն է: Վարկատուի երաշխիքը պատվիրատուի բանկային հաշիվն է, նրա գույքը եւ այլն: Իսկ ընդհանուր առմամբ ձեր ասած դեպքերի համար նորմալ պետության մեջ գործում է տուգանքների համակարգը, սնանկացման վերաբերյալ օրենքը: Մեզ մոտ դա չկա, դրա համար էլ ռիսկը չափազանց մեծ է: Փաստորեն այստեղ միայն մի երաշխիք կա՝ ազնիվ խոսք: Հարկավոր է միջոցառումների համալիր, սնանկացման, բանկերի վերաբերյալ օրենք, հստակ գործող պայմանագրային համակարգ, վարկի մտածված բաշխում, հսկողություն, տուգանային սանկցիաներ եւ այլն: Մի խոսքով, հարցն ամբողջությամբ վարկի արդյունավետ օգտագործման մեջ է: Եթե դա երաշխավորված չէ (այդ թվում եւ համապատասխան օրենքներով), ապա մերը սնանկացումների կառավարություն է: Ավելին, մենք բոլորս սնանկացածներ ենք, ողջ հանրապետությունը:

Զրույցը վարեց
ԻԴԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԸ

23 ապրիլի

ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ Սիմֆոնիա թիվ 1 «Ռեքվիեմ Եղեռնի զոհերի հիշատակին» հարվածայինների համար

Ալլարկլա օրատորիա «Քրիստոսի կյանքը»

Մասնակցում են Երեւանի հարվածային նվագարանների համույթը
Ազգային օպերային արական երգչախումբը

Գեղարվեստական ղեկավար՝ ԿԱՐԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Մենակատարներ՝ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԲԱՍՏԱՋՅԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՀԱՄԲԱՐՅԱՆ, ՎԱԼԵՐԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, ՌՈԲԵՐՏ ԲԱՎԵՅԱՆ

Դիրիժոր՝ ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ

24 ապրիլի

ԵՐԵՎԱՆԻ ՍԻՄՖՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՌԻԽԱՐԴ ՎԱԳՆԵՐ Նախերգանք «Լոենգրին» օպերայից

ՅՈՀԱՆՆԵՍ ԲՐԱՄՍ Կոնցերտ դաշնամուրի եւ նվագախմբի համար թիվ 1

Մենակատար՝ ԱՐԵԳ ՍԻՄՈՆՅԱՆ

ԳԱԲՐԻԵԼ ՖՈՐԵ Ռեքվիեմ

Մասնակցում են
Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբը

Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր խմբավար
ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՉԵՔԻՋՅԱՆ,

Մենակատարներ՝ ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՅԱԳՈՐԾՅԱՆ, ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՕՀԱՆՅԱՆ

Դիրիժոր՝ ՋՈՐՋ ՓԵՀԼԻՎԱՆՅԱՆ

25 ապրիլի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՈՒՄԲ

ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ Ռեքվիեմ ի հիշատակ

ՊՅՈՏՐ ՉԱՅԿՈՎՍԿԻ Սիմֆոնիա թիվ 6 «Պաթետիկական»

Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբ

Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր խմբավար
ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՉԵՔԻՋՅԱՆ,

Մենակատարներ՝ ՌԱԶՄԻԿ ՊԱՊԻԿՅԱՆ, ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՅԱԳՈՐԾՅԱՆ

Դիրիժոր՝ ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ

Սկիզբը՝ ժամը 14:00

Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղում:

Հացը

Զհաց մեր հանապազօր, տուր մեզ այսօ՛ր

Հացի խնդիր: Ըստ որոշ հավաստիացումների, մեզ մոտ այն արդեն լուծված է եւ բնակչությանը ամեն կերպ հացի անհրաժեշտ քանակով ապահովելու բոլոր հնարավորությունները կան: Իսկ ինչ են արտադրում այսօր հացի գործարանները եւ ինչպես... Այն, որ հացի որակը միայն ողբ է կազմում, գործնականորեն բոլորը գիտեն, ընդ որում ոչ միայն ներքեւում, այլ նաեւ վերեւներում: Այն, որ հացի գործարանների ոչ մի արտադրանք գրեթե չի համապատասխանում ստանդարտին, սա էլ նորություն չէ: Հացի հարցում միակ փոփոխությունը թերեւս այն կարելի է համարել, որ հացի համար «պատասխանատու» նախարարն է փոխվել:

Սոցիալական պայմանները ներկայումս շատերին եւ շատ անգամ են ստիպում լոկ գնալ գերազանցապես հացով: Այն էլ եթե կարողանում են ճարել ու ճարածն էլ պիտանի է ուտելու:

Խմբագրություն էր եկել հացի պատճառով ոչ վերջին տուժածը: Նորքի 4-րդ զանգվածի բնակչուհի Ռիմա Փոթիկյանը իր հետ բերած հացի կտորը խնդրեց մեզ եւս համտեսել: Երաշխիք չունենալով, թե ուտելուց հետո ինչ վիճակում կգտնվենք, մենք հրաժարվեցինք, ցանկանալով հացի այդ մի կտորը կիսել պարենի եւ հացամթերումների նախարարի հետ:

Պարզվեց, որ տիկ. Փոթիկյանը այդ ոդիսականն արդեն արել է, նախօրոք բազում «ինստանցիաներով» փորձաշրջան անցնելուց հետո: Նախ նա գնացել է կառավարություն, որտեղից մի բարեհամբույր կին նրան ջանասիրաբար համոզել է դիմել հացամթերումների նախարարություն: Այստեղ նրան հաջողվել է «հյուրընկալվել» բաժնի վարիչներից մեկի մոտ, որը բազմակարգ հավաստիացումներից եւ հանգստացնելուց հետո ճանապարհել է: Այցելության հաջորդ օբյեկտը դարձել է 4-րդ հացի գործարանը, որտեղ թխվում է հացի բախտը տնօրինող մեծամեծերին անհանգստություն պատճառած եւ այդ հացը ճարահատյալ ուտողների առողջությանը վտանգող չարաբաստիկ «մասնաճյուղ»՝ գնված Նորքի 4-րդ զանգվածի «Ծիածան» գաստրոնոմից:

Այստեղ, հացի գործարանում, ուր հանապազօրյա սնունդ է արտադրվում, բրիգադիրներից մեկը (տիկ. Ռիման անունը դժվարացավ նշել, բայց ասաց, որ նա գտնվում էր 3-րդ հարկում) անհնարին պատասխանատվությամբ ասել է, թե «մենք ստանում ենք անասնակեր ալյուր, այն վերամշակում այստեղ», եւ հաց թխում: Դժվար չէ պատկերացնել նույնիսկ առանց տեսնելու, թե ինչ զանգված կարող է գոյանալ այդպիսի վերամշակված ալյուրից: Եւ այնուամենայնիվ, չնայած այդ ամենին, մարդիկ չեն կարողանում նույնիսկ դա ձեռք գցել, քանի որ չգիտես ինչու հացը խանութում սպասվելուց հետո որոշ ժամանակ անց վերջանում է, թեեւ բոլորս գիտենք, որ վերջանում է միայն կտրոններով տրվելիք հացը (այն էլ ոչ բոլորին հասնող), իսկ ցանկության դեպքում վաճառողը եթե «բարեխիղճ է», մեզ առանց կտրոնի հաց կտա կրկնակի գնով, «եթե «անխիղճ» է, կասի՝ էսօր չեմ կարող: Հետո խանութը փակվում եւ գնում է:

Իսկ ինչ կարծիքի է այս ամենի մասին «հացի» նախարարը:

Երբ տիկ. Ռիման իր հացը ձեռքին վերջապես կարողացել է հանդիպել նրան, վերջինս համաձայնություն հայտնելով, որ իրոք դա ուտելու հաց չէ, սովորական մի շարժումով ու ընդունված ձեւով գրել է նրա տվյալները, հետո էլ թե՝ «ես մի ամիս է այստեղ աշխատում եմ, տեսեք ինչ կարգուկանոն եմ հաստատելու»: Թե դա ինչպես է հաստատվում, հայտնի չէ, բայց որ հաստատվելու հեռանկար էլ չկա, դա շատ լավ է հայտնի: Տեսնենք, ինչպիսին կլինի պարենի եւ մթերումների նախարարի խոստացված կարգուկանոնը: Իսկ որ նա հերքել է 4-րդ հացի գործարանի անհայտ բրիգադիրի անկեղծ խոստովանությունն անասնակեր ալյուրից հաց թխելու մասին, հաստատուն հիմք կունենա այն դեպքում, եթե փոխվի «մեղավոր» հացի որակը: Ընդ որում, փոխվի ոչ միայն Նորքի 4-րդ զանգվածի «Ծիածան» գաստրոնոմում վաճառվող հացի որակը, այլ բոլոր այն վայրերի, որտեղի բնակիչները դեռեւս համբերությամբ ուտում են ուտելու ոչ ենթակա հացը, կամ էլ նրանց բողոքները անփոփոխ լռության են արժանացել հացի որակի նման:

Գ. Ն.

Կենցաղ

Տնտեսուհինե՛ր, անսացեք սոցիոլոգների խորհուրդներին

Երեւան, 8 ապրիլի, Սնարկ: Հանրապետության բնակչության զգալի մասը մտահոգված է էլեկտրականության երեւմայա մատակարարման պայմաններում մթերքների պահպանման խնդրով: Մյուս մասը մտահոգված է էլեկտրականության անջատումների պատճառով շարքից դուրս եկած սառնարանային սարքերի նորոգման խնդրով: Երեւանյան 300 ընտանիքների շրջանում «Սոցիոմետր» անկախ սոցիոլոգիական կենտրոնի անցկացրած հարցման արդյունքների համաձայն, վերջին երեք տարում սառնարան ունեցող ընտանիքների թիվը ընդհանուր առմամբ 94-ից իջել է 87 տոկոսի: Իսկ այն ընտանիքների թիվը, որոնք մտադիր են սառնարան ձեռք բերել կամ փոխարինել հնացած նմուշները, նույն ժամանակամիջոցում 41-ից իջել է 2 տոկոսի: Դրա գլխավոր պատճառը գների կտրուկ աճն է. եթե նախկինում սառնարանի գինը համեմատելի էր ընտանիքների միջին ամսական եկամուտների հետ, ապա այսօր դա կազմում է միջակ ընտանիքի ամբողջ տարեկան եկամուտը: Որպես վիճակից դուրս գալու միջոց, «Սոցիոմետրը» մշակել է հանձնարարականներ, որոնց Սնարկի թղթակցին ծանոթացրեց կենտրոնի տնօրեն Ահարոն Ադիբեկյանը:

Հարկավոր է սառցախցիկում տեղադրել ջրով լի հնարավորին չափ մեծ մետաղյա կամ պլաստիկե աման եւ ջուրը փոխել ամիսը մեկ անգամ: Սառնարանի աշխատանքի ընթացքում գոյացող սառույցը բավարար է էլեկտրականության անջատման ժամերին սառնությունը պահպանելու համար: Խորհուրդ է տրվում մթերքներ գնել մեկ-երկու օրվա համար, առավելն աղ ցանել հաջորդ օրվա համար գնված թարմ ձկան կամ մսի, ինչպես նաեւ կարագի զգալի քանակության վրա: Ավելի ճիշտ կլինի եփված մթերքներն ու ճաշատեսակները պահել կիսաբաց կափարիչով ամանի մեջ: Եւ առհասարակ, խորհուրդ են տալիս սոցիոլոգները, եկեք վերհիշենք մեր տատերի խոհանոցը, որոնք լավ էին գլուխ հանում առանց կենցաղային տեխնիկայի: ■

digitised by A.R.A.R.@

Հարց

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նախագահակա՞ն, թե խորհրդարանական հանրապետություն

Սահմանադրության ո՞ր կոնցեպցիան է, նախագահական, թե խորհրդարանական հանրապետության, առավել ընդունելի Հայաստանի համար: Առհասարակ կառավարման հանրապետական ձեւը դասականորեն հանդիսանում է ամենից առաջ նախագահական հանրապետության ձեւը: Իրավաբանորեն դրա բնորոշ գիծն այն է, որ նախարարները նշանակվում են պետության ընտրովի ղեկավարի՝ հանրապետության նախագահի հայեցողությամբ: Իսկ օրենսդրական եւ կառավարման վրա հսկողության որոշակի լիազորություններով օժտված խորհրդարանն իրավունք չունի պահանջել իր համար ոչ պիտանի նախարարների հրաժարականը:

Փաստացի, նախագահական հանրապետությունում կառավարությունը կազմում է ոչ թե խորհրդարանային, այլ նախագահական ընտրություններում հաղթանակած կուսակցությունը: Նախագահական հանրապետությունում պետության ղեկավարի եւ կառավարման ղեկավարի պարտականություններն իրականացնում է միեւնույն անձը՝ նախագահը: Այսինքն, այս դեպքում որպես հազվադեպ բացառություն բացակայում է վարչապետի պաշտոնը: Նախագահական հանրապետությունում ղեկավարն առավելապես ընտրվում է ժողովրդի կողմից:

Ասվածի հիման վրա դժվար չէ եզրահանգել, որ նախագահական հանրապետության առավել հրապուրիչ կողմը գործադիր իշխանության շարժունակությունն է: Բայց այս շարժունակությունն այստեղ ապահովում է մեկ անձի ձեռքում իշխանության մեծ կուտակում եւ գործադիր իշխանության օրենսդրականից հնարավորին չափով անկախություն: Ահա այստեղ է թաքնված հիմնական վտանգն այնպիսի պետությունների համար, որտեղ ժողովրդավարական հաստատությունները գտնվում են ձեւավորման փուլում, եւ բացակայում է իրական գործող օրենսդրությունը: Կառավարման նման ձեւը, ինչպիսին նախագահական հանրապետությունն է, եւ գործադիր ողջ իշխանությունը կենտրոնացվում է մեկ մարդու՝ հանրապետության նախագահի ձեռքում, օբյեկտիվ նախադրյալներ է ստեղծվում մեկ կամ մի խումբ մարդկանց քաղաքական-իրավական դիկտատուրայի վարչակարգի հիմնադրման համար:

Խորհրդարանային հանրապետությունը նախագահականից տարբերվում է առաջին հերթին նրանով, որ խորհրդարանն օժտված է ոչ միայն օրենսդրական լիազորություններով, այլեւ իր համար ոչ պիտանի կառավարության հրաժարականը պահանջելու իրավունքով՝ անվստահություն հայտնելով նրան, իսկ երկրորդ հերթին նրանով, որ նախագահը հանդիսանում է միայն պետության եւ ո՛չ կառավարության ղեկավար: Քաղաքականորեն դա նշանակում է, որ կառավարությունը կազմում է խորհրդարանային ընտրություններում հաղթանակած կուսակցությունը: Կառավարությունը ղեկավարում է այլ մարդ, որին սովորաբար անվանում են վարչապետ:

Նախագահը խորհրդարանային հանրապետություններում ընտրվում է տարբեր եղանակներով, սակայն ընդհանուրն այն է, որ նախագահական ընտրություններում հաղթանակած կուսակցությունը կառավարող կուսակցության դեր չի գրավում:

Այստեղ դրականն այն է, որ հնարավորություն ունենալով ապահովել գործադիր իշխանության նույնպիսի շարժունակություն, ինչպիսին նախագահական հանրապետության ժամանակ է, կարելի է խուսափել մեկ անձին չափազանց մեծ իշխանություն տալու հնարավորությունից եւ այնպիսի իրադրությունից, երբ գործադիր իշխանությունն անտեսում է օրենսդրականը: Այսինքն, կառավարման նման ձեւի ժամանակ երբ իշխանությունների միջեւ համակարգային փոխկապակցության ապահովման ավելի շատ հավանականություն կա:

Մի խոսքով, մեր պայմաններում, երբ չկան ժողովրդավարության հասուն հաստատություններ, սահմանադրություն, ըստ այդմ էլ՝ գործող օրենսդրական համակարգ, կառավարման այնպիսի ձեւը, ինչպիսին խորհրդարանային հանրապետությունն է, ի տարբերություն նախագահականի, կանխարգելակում է ժողովրդավարությունը փոխելու ամբողջատիրությամբ (որն արդեն գրեթե առկա է մեզանում), ապա եւ խմբիշխանությամբ, որի նախադրյալները վաղուց են իրենց զգացնել տալիս:

Խորհրդարանային հանրապետության թույլ կողմը կառավարության կախվածությունն է խորհրդարանում ուժերի հարաբերակցությունից, եւ դրա նվազագույն փոփոխությունը կարող է հանգեցնել կառավարության հրաժարականին:

Այդպիսի համակարգը, իհարկե, առավել շարժուն ձեւով է արտահայտում հասարակության կյանքի ընթացքը: Սակայն դա չափազանց մեծ շռայլություն է մեր հանրապետության համար: Այդուհանդերձ, խորհրդարանի եւ կառավարության փոխհարաբերությունների համապատասխան մշակվածության դեպքում կարելի է խուսափել նաեւ նման դեպքից:

Մի խոսքով, մեզ համար խորհրդարանային հանրապետությունն ավելի ընդունելի է: Բայց իբրեւ փոխզիջման այլընտրանք կարելի է առաջարկել կառավարման խառը ձեւ, որը հիմնված է ինչպես նախագահական, այնպես էլ խորհրդարանային հանրապետությունների դրական հատկանիշների վրա: Եւ նման սահմանադրության համար շատ լավ հիմք կարող է հանդիսանալ ՀՀ ԳԱ փիլիսոփայության եւ իրավունքի ինստիտուտի սահմանադրական իրավունքի, հայկական քաղաքական իրավական մտքի եւ միջազգային իրավունքի գիտահետազոտական խմբի ղեկավար, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու Հ. Մ. Խաչատրյանի սահմանադրության նախագիծը:

ԱՐՄԵՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Իրավաբանական գիտությունների թեկնածու
«Հ-Ա» վերլուծական կենտրոն

Կարծիք

Ըստ երեւույթին, աշխարհում չկա մի հայ, որն այսօր ներքին գոհունակությամբ չընդունի ռազմական վերջին հաջողությունները: Սակայն նաեւ կան, որ այսօր լրջորեն մտահոգ են իրավիճակով եւ կարող են սթափ գնահատել իրադարձությունները: Նաեւ այդ մեկերն այսօր լսարան չունեն՝ դարերով տառապած ժողովրդին դժվար է հետ պահել բերկրանքից եւ ասել այն, որը համընդհանուր [illegible] մեջ մոռացության է տրված կամ խլացված:

Ռազմական հաջողություններն ու միացյալ հայրենիքը մեր մեջ դեռեւս ինչ-որ միֆական, երազային բաներ են, որոնք երբեք չեն իջել իրական գետնի վրա: Այս օրերին էլ, «[illegible] հաջողությունների» գնալով, ժողովուրդն

Ուրախության ժամանակը եւ իրական հաղթանակներ

Այսօր ժամանակն է մտահոգությունների եւ տքնաջան աշխատանքի

ու, որ ավելի ցավալի է, նրա մտավորական վերնախավն էլի սպասում են «վերջին»: Ո՞րն է այդ վերջը՝ ոչ ոք չի գիտակցում: Այդ վերջին սպասելիս, ինչպես Բեքեթի հայտնի «Գոդոյին սպասելիս» գործում, մեր հայրենիքը հետեւողականորեն ավերակ է դառնում, ժողովուրդը կրկին ձեռքն է առել գաղթականի ցուպը եւ բռնել ազգային գիտակցության վերելք ապրող աշխարհի ճամփան, որտեղ նրան սպասում են [illegible] ու կոտորածը: Ոչ ոք չի ուզում հավատալ, որ Գոդոն երբեք էլ չի գալու, որ անհրաժեշտ է սերունդների տքնաջան աշխատանքով կերտել պատմության մեջ երեւի վերջին անգամ մեզ տրված հնարավորությունը՝ այն դարձնելով իրականություն, փաստ: Ո՞րն է, ի վերջո, իրական հայրենիքը՝ միայն հողատարածություննե՞րը: Նույնիսկ եթե դրանք թույլ են պաշտպանված ու անբնա՞կ: Երեւի կհակառակվեն, ասելով՝ հետո, երբ խաղաղություն լինի: Այսինքն, երբ Գոդոն գա՞:

Իրական հայրենիքն այդպես չի ստեղծվում, հերոսականությամբ ու սպասումներով, այլ՝ ամենօրյա սեւ գործ աշխատանքով արարելով ապագան՝ հուսալի պաշտպանական, տնտեսական, հոգեւոր մեխանիզմներով: Այսօրվա սերունդների իրական գոհունակությունն այդ պետք է լինի՝ ուժեղ, միացյալ հայրենիքը պետք է վայելեն հաջորդ սերունդները: Սակայն այսօրվա մեր հասարակության բոլոր շերտերին համակել է [illegible]՝ մենք պատրաստ ենք վայելել այսօրվա հաջողությունների բերկրանքը, հաջորդ սերունդներին դատապարտելով [illegible] ավերակների վրա կամ [illegible]:

Այսօր բաց աչքերով անտեսելով այս հեռանկարը, քաղաքական ուժերն ու մտավորականությունը չեն կարողանում պարզել զարգացման իրական ուղին: Ավելին, ցանկացած մտահոգ ձայն խեղդվում է համընդհանուր ցնծության վայելողների կողմից: Նրանք, ովքեր ի վիճակի են տալու զարգացման իրական ուղու այլընտրանքը, ռամկվում են որպես դավաճաններ: Համընդհանուր ցնծության մեջ ոչ ոք չի հիշում մեր իրական կորուստները՝ Խանլարի, Գյանջայի, Դաշքեսանի եւ Ադրբեջանի այլ շրջանների բարգավաճ ու դարերով ազգային ավանդույթները պահպանած գյուղերը, Ղարաբաղի հյուսիսը, ոչ ոք չի գիտակցում այդ կորուստների իրական չափերը եւ նշանակությունը մեր ապագայի համար: Ոչ ոք չի ուզում հավատալ, որ այսօրվա նվաճումները համապատասխան ներքին մեխանիզմների բացակայության պայմաններում շատ են զգալու մեր դեմ, եւ մենք հերթական անվերադարձ կորուստներն ենք ունենալու:

Ինքնապաշտպանության մեխանիզմների բացակայությունն ու [illegible] ախտը, որքան էլ նվաճումների հասնենք, խփելու են մեր գոյության հիմքերին: Սա պետք է գիտակցի համայն հայությունը: Ցանկացած հայ պետք է գիտակցի, որ հայրենիքի կորուստը նախ եւ առաջ իր ու իր ընտանիքի կորուստն է լինելու: Իսկ իրական հաղթանակները կլինեն այն ժամանակ, երբ կերտվի հայրենիքն այնպես, որ դառնա խաղաղ նավահանգիստ հայության համար՝ պաշտպանական, անհատի ազատության, տնտեսական բարեկեցության հուսալի երաշխիքներով:

Հ. Դ.

ՀՀ

Սեփականաշնորհման հանձնաժողովն անորոշության մեջ

Հայաստանի Հանրապետության սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման պետական հանձնաժողովը, որի օրենքով սահմանված ինն անդամները հանրապետության նախագահի եւ ՀՀ Գերագույն խորհրդի կողմից համապատասխանաբար նշանակվել եւ ընտրվել էին դեռեւս 1992 թ. նոյեմբերի 18-ին, իրավական տեսանկյունից մինչեւ վերջերս գոյություն չուներ: Բանն այն է, որ «Պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման մասին» օրենքի կիրարկման որոշման համաձայն, հանձնաժողովը համարվում է ձեւավորված, երբ նրա «թվակազմից ՀՀ վարչապետի կողմից ներկայացվել է հանձնաժողովի նախագահի թեկնածությունը»:

Ինչպես հայտնի է, այս պահանջը միայն վերջերս՝ մարտի 30-ին կատարվեց. խորհրդարանն այդ կարեւոր պաշտոնում հաստատեց Հանրապետական կուսակցության անդամ Սիմոն Ղոնաղչյանին: Ըստ էության, հանրապետության տնտեսությունը շուկայական հարաբերությունների մակարդակ տեղափոխելու անհրաժեշտ ժամանակամիջոցն արհեստականորեն երկարաձգվեց: Մի հանգամանք, ինչը միանշանակ որպես «բարեբախտություն» կամ «դժբախտություն» գնահատելը ճիշտ չի լինի: Միջանկյալ չորս ու կես ամիսները, սեփականաշնորհման ռազմավարության եւ մարտավարության ընտրության տեսանկյունից, լի էին բուռն եւ հակասական քաղաքական իրադարձություններով: Նախ ՀՀ Գերագույն խորհուրդը փաստորեն չհաստատեց կառավարության ՀՀ 1993 թ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիրը, որի հիմքում ընկած էր դեպի շուկա անցման «շոկային թերապիայի» մեթոդը: Ինչպես հայտնի է, դրա ջատագովն այն ժամանակվա փոխվարչապետ, էկոնոմիկայի նախարար Հրանտ Բագրատյանն էր:

ՀՀ վարչապետ Խոսրով Հարությունյանը, որը «կառավարելի» անցման կողմնակիցն էր եւ կառավարության ծրագրի կոնցեպցիայի նկատմամբ իր անհամաձայնության մասին հայտարարեց հանրապետության բարձրագույն օրենսդիր մարմնում, հեռացվեց պաշտոնից: Իսկ որոշ ժամանակ անց կառավարության ղեկավարի պարտականությունները ստանձնած նույն Հրանտ Բագրատյանը 180 աստիճանով փոխելով իր դիրքորոշումը, կանգնեց դեպի շուկա աստիճանական եւ կառավարելի անցման դիրքերում...

Ինչեւէ: Մարտի 30-ը նշանավոր է նաեւ նրանով, որ հանրապետությունում «պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության օբյեկտների» սեփականաշնորհման սկիզբն է հայտարարում: Իսկ դա իր հերթին ենթադրում է, որ հանրապետության նախագահը, երբ դեռ չէ ՀՀ Գերագույն խորհրդի կողմից ընդունված վերոհիշյալ օրենքի կիրարկման կարգի առաջարկին, պետք է հանձնաժողովի ձեւավորումից հետո մեկ ամսվա ընթացքում խորհրդարան ներկայացնի սեփականաշնորհման ծրագրի նախագիծը, առանց որի հաստատման հանրապետությունում ոչ մի օբյեկտ օրինականորեն չի սեփականացվի:

Մյուս կողմից, օրենքի պահանջը միանգամայն այլ է. հանրապետության նախագահը որեւէ տարվա ծրագրի նախագիծը խորհրդարանի քննարկմանն է դնում դրան նախորդող տարվա աշխատանքային նստաշրջանի ընթացքում:

Իսկ երբ այս ամենին ավելացնենք, որ սեփականաշնորհումը պետք է սկսվեր 1992 թ., եւ նպատակին չծառայած յուրաքանչյուր օր ավելի է բարդացնում եւ խստացնում հետագա տարիների ծրագրերը, ապա վստահորեն կարելի է ասել. սեփականաշնորհման ծրագրի նախագիծը մշակելու, դրա կատարման ընթացքը կազմակերպելու, օբյեկտների գնահատման կարգը որոշելու, իրականացումը վերահսկելու եւ համանման այլ խնդիրների լուծմանը կոչված հանձնաժողովի գործը գնալով ավելի է բարդանում:

Սակայն, ինչպես տեղեկացանք հանձնաժողովի անդամ, ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության փոխնախագահ Կարեն Կոստանդյանից, սեփականաշնորհման հանձնաժողովի նախագահի հաստատումը դեռեւս չի նշանակում, թե համապատասխան աշխատանքների կատարմանն այլեւս խոչընդոտող ոչ մի արգելք չկա: Մինչ այժմ ԳԽ նախագահությունը չի հաստատել հանձնաժողովի կանոնադրությունը, թեեւ պատրաստվել եւ քննարկման է հանձնվել այս տարվա հունվարին: Լուծված չէ աշխատակազմի ղեկավարի նշանակման եւ հաստիքների հաստատման հարցը՝ հսկայածավալ պարտականությունները 20 հոգով իրականացնելը պարզապես անհնար է: Ավելին, ցայսօր միայն չորս սենյակում խցկված հանձնաժողովին մեկ շաբաթ առաջ առաջարկվել է ընդամենը 17 սենյակից բաղկացած մի տարածություն, ինչը նույնպես քիչ է, եթե նկատի ունենանք հանձնաժողովի կարգավիճակը, խնդիրները եւ աշխատակազմի հնարավոր մեծ թվաքանակը, ապա, մեղմ ասած, չի կարող կարեւոր այդ մարմնին լուրջ աշխատանքի տրամադրել:

Բացի այդ, ըստ Կ. Կոստանդյանի, հանձնաժողովը պետք է զգալիորեն վերամշակի արդեն պատրաստված սեփականաշնորհման 1993 թ. ծրագիրը, որի մեջ ընդգրկված էր նաեւ 1992 թ. նախագիծը: Եւ դա կապված է սեփականաշնորհման խնդիրների նկատմամբ կառավարության դիրքորոշման փոփոխության հետ, որն այսօր արդեն արմատականից ավելի մեղմ մոտեցումներ կիրառելու ձեւ է ընդունել:

Բայց գործադիր իշխանության ղեկավարները չեն շտապում հանդիպել սեփականաշնորհման հանձնաժողովին եւ ճշտել հարցադրումները: Ինչպես երեւում է, նրանց համար դեռեւս մինչեւ վերջ պարզ չեն դեպի շուկա տանող նոր երթուղու ողջ մանրամասները:

Իսկ թե երբ կսկսվի իրական սեփականաշնորհումը, առանց որի տնտեսական առաջավոր հարաբերությունները միայն տեսական հնարավորություն են մնում, հավանաբար մեր օրերի դժվար լուծելի հերթական հանելուկն է դառնում:

ՅՈՒՍԵՖ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Շրջան

Լոնդոնը եւ Իսլամաբադը մտահոգ

Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Ջոն Մեյջորը եւ Պակիստանի նախագահ Ղուլամ Իսխակ Խանը մտահոգություն են արտահայտել հայ-ադրբեջանական հակամարտության ծավալման կապակցությամբ: Հայաստանի բանակի կողմից «Քելբաջարի շրջանի օկուպացման» կապակցությամբ Ադրբեջանի նախագահ Էլչիբեյի դիմումին ի պատասխան նրա ստացած ուղերձներում Մեյջորը եւ Իսխակ Խանը այն կարծիքին են հայտնել, որ ռազմական գործողությունների ուժեղացումը կարող է բարդացնել շրջանում խաղաղության ուղիների որոնումը, հաղորդում է Էլչիբեյի մամուլի ծառայությունը:

Մամուլի կենտրոնի աշխատակիցն ասել է, որ Պակիստանի նախագահը Քելբաջարի շրջանի գրավումը անվանել է բոլոր միջազգային նորմերի եւ ՄԱԿ-ի կանոնադրության խախտում: Նրա խոսքերով, Պակիստանը բոլոր ջանքերը կգործադրի, որպեսզի Ղարաբաղի հակամարտության հարցը մտցվի Իսլամական խորհրդաժողով կազմակերպության հերթական նիստի օրակարգ: ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Ամփոփ

ԱՆԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵԽԱՆԻԿԱ

Հայաստանում այսօր երևի չկա մեկը, որ չդժգոհի անիշխանությունից: Անգամ նա, ով ամենից շատ է մեղավոր այս անիշխանության մեջ: Նա անգամ, ում ձեռնտու է այսպիսի վիճակը:

Չդժգոհել այլևս հնարավոր չէ: «Դանակը ոսկորին» վաղուց է հասել ու անցել: Տարրական կարգուկանոնի բացակայությունը, ամենաթողության մթնոլորտը, հայաստանցու իրավական և ֆիզիկական անպաշտպանվածության զգացումը դարձել են ամենօրյա տառապանք: Դժգոհությունը տարբեր կերպ է արտահայտվում և տարբեր բացատրություն-դատավճիռներով եզրափակվում: Ամենատարածվածն է «եկան իշխանության, խաբեցին, երկիրը քանդեցին»: Այս դյուրին բացատրությամբ ինքն իրեն արդարացնելով և ախտորոշելով՝ դժգոհողը որպես կանոն մի բերան նախատինք էլ իրեն է տալիս (իրականում՝ դարձյալ ինքնաարդարացման ձև) «սրա՞ համար էինք հրապարակում բռունցք ճոճում»:

Փաստորեն երևույթի այդ հոգախառն-առօրեական ընկալումից սկզբունքորեն քիչ է տարբերվում գիրք բանեցնող այրերի ընկալում-մեկնաբանումը: Եվ ծայր են առնում դառնացած ու դժգոհ մտավորականի բողոք-վերլուծականները, որ գրեթե ոչնչով չեն տարբերվում շարքային ընթերցողի ամենաշարքային տրտնջոցից, ու երբ տարբերվում են, ապա ոչ թե մեկնաբանության խորությամբ, այլ լոկ նրանով, որ ավելի բուռն են, ավելի խայթող, ավելի վիրավորող:

Գերագույն խորհուրդը նույնպես դժգոհ է իրավիճակից, անգամ արտահերթ նստաշրջան է հրավիրում կարծես հենց այդ անիծյալ անիշխանության արմատները պարզելու և կարգուկանոնի շուտափույթ հաստատման ուղիներ որոնելու նպատակով, սակայն փաստորեն էլ ավելի է խառնվում իշխանական կառույցները, ակամա նպաստում անիշխանության խորացմանը: Ինքն իրենից էլ է դժգոհ Գերագույն խորհուրդը, և ահա մի քանի ամիս փորձում է «բարեփոխվել», բայց դրանով իսկ, կարծես չար կախարդանքի հետևանքով, առավել կազմալուծվում է:

Բոլորս դժգոհ ենք վիճակից: Բոլորս դժգոհ ենք միմյանցից: Բոլորս միմյանց նախատում ենք:

Գերագույն խորհուրդը դժգոհ է հանրապետության նախագահից, թեև վերջինս չափից շատ լիազորություններ ունի և գերագույնին քիչ բան է մնացել: Նախագահն էլ մեղադրում է Գերագույն խորհրդին օրենսդրական անարդյունավետ աշխատանքի, անպետք նստաշրջանների, «պլանները» չկատարելու մեջ:

Իշխանությունները դժգոհ են ընդդիմությունից, ընդդիմությունը՝ իշխանություններից: Երկուստեք մեղադրանքների բովանդակությունը զարմանալիորեն համընկնում է. ընդդիմության կարծիքով, իշխանությունները Հայաստան տնտեսությունը դեպի կործանում են տանում, իսկ իշխանությունների կարծիքով, ընդդիմությունը ապակայունացնում է երկիրը, խառնում նորանկախ պետականության հիմքերը:

Ժողովուրդը մեղադրում է ղեկավարությանը, թե սա չի կարողանում պատշաճ ձևով կազմակերպել տնտեսական և հանրային կյանքը: Ղեկավարությունն էլ ժողովրդին է մեղադրում, թե վերջինս հակված չէ տքնաջան աշխատանքի, անհնազանդ է, անկարգ, անիշխան:

Մեր ողջ հայրենիքն է բռնկված կրակով, և փոխանակ միավորելու ու հանգցնելու հրդեհը, մենք դարձյալ ու դարձյալ միմյանց վրա գոռում ենք, միմյանց հրամայում, և ոչ մեկս մյուսին չի լսում: Բոլորս միմյանց դեմ ենք և պատրաստ ենք ամեն քայլափոխի, ամեն հարցում, ամեն առիթով հակադրվելու մեր ազգակցին՝ առանց պարզելու անգամ վերջինիս տեսակետը:

Բայց մի՞թե սա իսկապես ազգային առանձնահատկություն է: Մի՞թե անկարող ենք միաբանվելու, համատեղելու մեր ուժերը և մեր սեփական խնդիրները լուծելու, փոխանակ միմյանց մեղադրելու և մեղավորներ որոնելու:

Իսկ գուցե ի վիճակի կլինենք միմյանց լսելու և համատեղ աշխատելու, հաղթահարելու մեր անկարողությունը, երբ փորձենք ճիշտ հասկանալ իրողությունը, փորձենք պարզել այս անիշխանության մեխանիզմը: Հասկանալ և պարզել՝ նախքան դժգոհելն ու դատապարտելը:

Հենց սկզբից պետք է մերժենք մեր երկիրը պատած անիշխանության զուտ առարկայական բացատրություն-արդարացումները: Իհարկե, դեր են խաղում և տնտեսական շրջափակումը, և էներգետիկ շրջափակումը, և անցյալից ժառանգած գաղութային տնտեսության բնույթը, և Արցախյան պատերազմը, և աղետի գոտին, և բազում այլ իրողություններ: Սակայն, իրավիճակի սոսկ առարկայական պայմանավորվածությունը արձանագրելով և միայն դրանով սահմանափակվելով, մենք ակամա քողարկում ենք անիշխանության գլխավոր պատճառը, այն է՝ մեր համատեղ կյանքն ու աշխատանքն արդյունավետ կազմակերպելու անկարողությունը՝ վերից վար, հանրապետության նախագահից մինչև շարքային քաղաքացի: Երբ խոսք առարկայական գործոններն են վճռորոշ, ապա անիշխանությունը նույնացվում է անխուսափելիության հետ, մեզ էլ մնում է հաշտվել-համակերպվել: Այնինչ, հենց ապակայունացման արտաքին, առարկայական գործոններն են, որ առավել կարևորում են կարգուկանոնի հաստատման, ներքին կազմակերպվածության անհրաժեշտությունը: Մի՞թե ապացույցի կարիք կա, որ հիշյալ գործոններն ընդամենը խոչընդոտում են դրսից հանրապետություն ներմուծումը, սահմանափակում են ներսում արտադրվածի քանակը, բայց ինքնին չեն կանխորոշում ստացածի կամ արտադրածի բաշխման կարգը, դրա արդարացի-անարդարացի լինելը (մի՞թե Հայաստանին ցույց տրվող մարդասիրական օգնության մի մասն ինքն իրեն կամ սատանայի չար խաղով է հայտնվում սեղանիկներին, մի՞թե սահմանափակ քանակով հացն անգամ խանութներում անխուսափելիորեն պիտի բաշխվի-վաճառվի վայրագ անկարգություններով, բաղի տերերի ամբարտավան միջամտությամբ:

Կազմակերպական տեսանկյունից ամենալուրջ խնդիրն այն է, որ Հայաստանում ներկայումս գոյություն չունի իշխանական ուժեղ կառույց: Դժվար չէ համոզվել: Ժամանակակից հայ հասարակության քաղաքական կառույցի հիմնական օղակը՝ խորհուրդները ժառանգություն են մնացել հին վարչակարգից: Ձևականորեն նոր, սակայն ըստ էության դարձյալ անցյալից է պահպանված օրենսդիր, գործադիր, դատական իշխանությունների տարանջատումը՝ անհեթեթ բարեփոխումներով (ասենք, նախկինում նախարարները կարող էին լինել ԳԽ պատգամավոր, այժմ՝ ոչ): Վերացել է կոմկուսի վիթխարի բուրգը՝ իր կազմակերպող և հիշյալ իշխանությունների գործունեությունը ղեկավարող, շաղկապող դերով: Չկա «Մոսկվան»՝ վերից վար որոշումների, կարգադրությունների, հրահանգների ուղղորդման կառավարչական կենտրոնը, ինչպես նաև հակադարձ կապի (հաշվետվություն, բողոք և այլն) գլխավոր հասցեատերն ու գերագույն ատյանը: Իրողություն է բազմակուսակցությունը՝ Հայաստանում պաշտոնապես արդեն գրանցված ուղիղ 30 հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների տեսքով: Զորանում է հայաստանյան մամուլը, որն ընդունված է պայմանականորեն անվանել «չորրորդ իշխանություն» (օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների կողքին):

Ինչպիսի՞ն է այս կառույցների իշխանական ուժը հաստատուն կարգուկանոնի հաստատման, հասարակական կյանքի արդյունավետ կազմակերպման առումով: Սկսենք վերջինից: «Չորրորդ» իշխանության ներկայացուցիչները սովորաբար դժգոհություն են հայտնում, թե իշխանությունները (հիմնականում՝ գործադիր) իրենց բանի տեղ չեն դնում, անտեսում են քննադատական ելույթները: Եվ իսկապես, մեզանում հասարակական կարծիքը դեռ այնքան զորեղ չէ, որ առաջին երեք իշխանությունները (չնայած դրանց ներկայացուցիչները՝ ամենատարբեր մակարդակի պաշտոնյաները կարող են, անտարակույս, շատ ու շատ օգուտ քաղել մամուլից) լրջորեն հաշվի նստեն մամուլում արտահայտված կարծիքների, տեսակետների, գնահատականների հետ: Բայց նաև անժխտելի փաստ է, որ մամուլն ինքն էլ է իրեն հեղինակազրկում ծանծաղ վերլուծություններով, անձնական հաշվի և անվերջանալի վեճերով, կուսակցական իշխանատենչության անքող ցուցադրումով: Ավելին, հայաստանյան ընթերցողը, հանդիպելով ընդդիմադիր մամուլի էջերում ակնհայտ զրպարտանքի և նույնիսկ փողոցային հայհոյանքի, ակամա եզրակացնում է, երբ իբր դա պաշտոնական իշխանությունների անզորության ապացույցն է, ուստի... ինքն էլ բնավ պարտավոր չէ ենթարկվել այդ իշխանություններին:

Դատական իշխանությունները կարոտ են արմատական բարեփոխման: Կոմկուսի ղեկավարությանը անմռունչ ենթարկվելու հնուց եկած սովորույթը չի վերացել: Կադրային լուրջ փոփոխությունների կարիք կա: Հասարակության մեջ բացակայում է հավատը դատական մարմինների ինքնուրույնության և անաչառության նկատմամբ: Իրենց ներկա վիճակով դատական իշխանությունները այսօր ի վիճակի չեն ոչ իրապես նպաստելու անիշխանության հորձանքի սանձահարմանը, կարգուկանոնի ուժեղացմանը և ոչ էլ օրինապահ, կարգապահ քաղաքացու գիտակցության ձևավորմանը:

Գերագույն խորհուրդը, որը պատմական հանգամանքների բերումով ստանձնեց անցումային շրջանի առաջին փուլի պետական կառույցների ձևավորման ողջ բեռը, ներկայումս ակնհայտորեն թուլացել է որպես իշխանական մարմին (համապատասխանաբար անկում է ապրելու նրա հասարակական վարկը): Հիմնական պատճառը ոչ այնքան ՀՀ նախագահի պաշտոնի հիմնադրումն էր և անցումը խորհրդարանական կառավարման ռեժիմից նախագահականին (ինչպես երբեմն ուղղագծորեն մեկնաբանվում է), այլ Գերագույն խորհրդի և նախագահական կառույցների միջև փոխհարաբերությունների ոչ բավարար հստակեցումը: Սեփական իրավասությունների մի մասը, կապված գործադիր իշխանության, ավելի կոնկրետ՝ կառավարության կազմի ձևավորման հետ, զիջելով նախագահին, Գերագույն խորհուրդը պարտավոր չէ, որ բոլորանի (թեկուզ արդեն ընտրված նախագահը մի շարք պատգամավորների դուրս բերեց ԳԽ կազմից և, այդ իմաստով, այն խոր բոլոլոցավ):

Այս երկու իշխանական կառույցների միջև փոխհարաբերությունների ճիշտ կարգավորման և, դրա հիման վրա, յուրաքանչյուրի կողմից իր իրավասությունների շրջանակներում սեփական գործառույթների հստակ կատարման պարագայում ոչ միայն խոսք չէր լինի ԳԽ-ի «թուլացման» մասին, այլ կունենայինք «ուժեղ» Գերագույն խորհուրդ և «ուժեղ» նախագահ: Եվ չէ՞ որ հենց այդ էր գլխավոր նպատակը, երբ հիմնվում էր նախագահական պաշտոնը, ոչ թե մոդային էինք տուրք տալիս, այլ ելնում էինք արդեն իսկ ծանր պայմաններում հայտնված երկրի տնտեսությունը և ողջ կյանքը ուժեղ կենտրոնական իշխանությամբ ապահովելու հրամայականից:

Պատահական չէ, որ Գերագույն խորհրդի «բարեփոխումների» ձգձգվող փորձերը (այն աստիճան ձգձգվող, որ կարծես ինչ-որ ուժեր դիտավորյալ են Գերագույն խորհրդին մղում «բարեփոխումների ծուղակը») ի վերջո հանգեցրին ԳԽ-ի և նախագահի միջև լիազորությունների վերաբաշխման հարցին: Բայց մի՞թե առայժմ ակնհայտորեն անկատար նախագահական համակարգը հասցրեց «զավթել» բոլոր իշխանական գործառույթները, և Գերագույն խորհուրդը, անզորությունից դրդված, խանդի տեսարան է սարքում: Դա՞ էր պատճառը, որ հիշյալ հարցի երկարատև քննարկումը Գերագույն խորհրդում, ինչպես և ներկայացված նախագծերը մի տեսակ «ռևանշի» բնույթ ունեին, մանավանդ... երբ անթաքույց միտում էին առհասարակ նախագահական համակարգը վերացնելու եզրակացությանը: Պարզ էր, որ կոնկրետ նախագահից դժգոհությունն է տեղափոխվում ընդհանրապես նախագահական կառույցի դերի ու նշանակության վրա, չնայած բերվում էին զանազան հիմնավորումներ (իբր մեր ժողովրդին խորթ է նախագահական կառավարումը և այլն), այնինչ գոյություն ունի այս վերջին խնդրի միանգամայն պարզ լուծում, օրինակ, նախագահի պաշտոնանկության մեխանիզմը, որը չի հստակեցվել մինչև օրս, քանի որ Գերագույն խորհուրդը ուշացնում է պաշտոնանկության մասին օրենքի ընդունումը:

Անտարակույս, նախագահական համակարգը դեռևս լիովին չի արդարացնում իրեն և միանգամայն հիմնովին բողոք-դժգոհությունների պատճառ է, հենց բուն իսկ համատարած անիշխանության փաստը նախագահական կառույցի ոչ լիարժեք գործադրման վկայությունն է: Այս իրողության գործոնները տարբեր են՝ սկսած համակարգի լինելիության առարկայական դժվարություններից և վերջացրած կոնկրետ նախագահի անձնական հատկություններով:

Սակայն մեկ անգամ էլ կրկնենք նախագահի պաշտոնի հիմնադրման և նախագահական կառավարմանն անցնելու գլխավոր նպատակը՝ ուժեղ գործադիր իշխանության ձևավորումն: Եվ դա արդարացված էր հատկապես ներկա պայմանների տեսանկյունից՝ փաստացի պատերազմական վիճակ, հանցագործությունների վտանգավոր աճ, նոր-նոր կազմավորվող պետական կառույցների դեռևս անբավարար արդյունավետություն, տնտեսական շրջափակում և այլն: Յուրաքանչյուր իսկապես ժողովրդավարական երկիր, երբ հայտնվեր նման պայմաններում, դիմելու էր նախագահական կառույցների ուժեղացմանը կամ ժամանակավորապես վարչապետին օժտելու էր արտակարգ լիազորություններով: Բնականաբար, պայմանների փոփոխությունը պիտի ծներ հին վերադառնալու, գուցե և նախագահի պաշտոնն իսկ վերացնելու գաղափարներ: Մեզանում պայմանները բարելավվե՞լ են: Իհարկե ոչ: Ընդհակառակը, ուժեղ իշխանության հաստատման, կարգուկանոնի հրամայականը շատ ավելի ազդեցիկ է:

Արդ, երբ Գերագույն խորհուրդը նախագահից հետ է վերցնում կառավարություն կազմելու լիիրավ իշխանությունը, ապա դրանով ԳԽ-ն ոչ միայն իր դժգոհությունն է արտահայտում նախագահի կատարած նշանակումներից, այլև հայտ է ներկայացնում, որ տվյալ գործառույթն ինքն ավելի արդյունավետ է կատարելու: Այդպե՞ս է, թե՞ ոչ: Սակայն ներկա պայմաններում կա՞ արդյոք վստահություն, որ Գերագույն խորհուրդը կկարողանա ավելի արդյունավետորեն անել դա: Չկա. միջկուսակցական պայքարը՝ ԳԽ-ի ներսին թուլացման ամենալուրջ պատճառներից մեկը (ոչ պակաս վճռորոշ, քան ԳԽ-ի իրավունքների կամովին օտարումը նախագահին) հիմք չի թողնում նման վստահության համար:

Հետ վերցնել նախագահից նրա իրավունքները, սահմանափակել իրավասությունները (ընդհուպ մինչև անգլիական թագուհու վիճակին հասցնելը) նշանակում է հաստատ թուլացնել դեռևս չամրապնդված նախագահական համակարգի իշխանական ուժը, բայց և նույնքան հաստատ է, որ դա բոլորովին չի հանգեցնելու Գերագույն խորհրդի ուժեղացմանը:

Այլ կերպ ասած, ներկա պայմաններում իշխանական լիազորությունների վերաբաշխումը ոչինչ դրական, կառուցողական չի խոստանում: Ավելին, այդ փորձը հղի է բացասական, աղետաբեր հետևանքներով: Օրինակ, կարելի՞ է արդյոք լիովին բացառել այն հնարավորությունը, որ հայաստանյան իշխանական կառույցների անզորությունն իբրև ցանկալի ելք ընկալեն (ոչ միայն ներքին ուժերի, այլև, ավելի շատ, արտաքին քաղաքական ուժերից) ռազմական հեղաշրջումը: Երրորդ աշխարհին շատ ծանոթ սցենար: Առավել ևս տրամաբանական չհայտարարված պատերազմ մղող երկրի համար:

Ուրեմն, արժե՞ արդյոք ձգտել նախագահական կառույցի թուլացմանը և այդ քայլը հիմնավորել իբր... ժողովրդավարության պաշտպանության շահերով (որն իբր վտանգված է, քանի որ մեկ մարդու ձեռքին մեծ իշխանություն է կուտակվում):

Հայաստանում ստեղծված իրավիճակն անհանդուրժելի է թե ժողովրդավարական սկզբունքներից ելնելով, թե ազգային շահերի դիրքերից: Անիշխանության հետագա խորացումը կործանարար է: Ելքը դարձյալ ու դարձյալ ուժեղ իշխանության հաստատումն է: Իսկ ներկա պայմաններում նախագահական համակարգն է առավել համապատասխան այդ դերը կատարելուն:

Իհարկե, ասվածը նշանակում է լուծել «Գերագույն խորհուրդ-հանրապետության նախագահ» վեճը հօգուտ վերջինի: Բայց սա պարտադրված լուծում է, քանի որ խնդրի պայմաններն են այդպես առաջադրվել՝ կա՛մ Գերագույն խորհուրդը, կա՛մ նախագահը: Անշուշտ, ցանկալի է, որ պայմաններն այլ լինեն և պարտադրեն «և՛ Գերագույն խորհուրդ, և՛ նախագահ» լուծում, այսինքն՝ հնարավոր լիներ ապահովել հակակշիռներ՝ ուժեղ նախագահ (ենթադրվում է ուժեղ գործադիր իշխանություն) և ուժեղ ԳԽ: Սակայն առկա իրավիճակն անիրագործելի է դարձնում այսպիսի լուծումը:

Կարգուկանոնի հաստատումը, անիշխանության սանձահարումը հանրապետության նախագահի պարտականությունն է: Դա է նրա հիմնական խնդիրը ներկա պայմաններում: Եվ մյուս իշխանական կառույցները հատկապես այդ գործառույթի կատարումը պետք է ակնկալեն նախագահից և ամեն կերպ օժանդակեն, այլ ոչ թե խոչընդոտեն:

Անիշխանության վերացումն է պետք պահանջել նախագահի պաշտոնն զբաղեցնողից: Պետք է նրան պարտադրել այդ խնդրի լուծումը, այլ ոչ թե շեղել երկրորդական հարցերը վերահսկելու փորձերով: Եվ այդ գործառույթի կատարումը կպատասխանի այն հարցին, թե որքանով է հարկավոր Հայաստանին նախագահ ընդհանրապես, որքանով է այդ նախագահը հարկավոր Հայաստանին, և որքանով է նախագահն ինքը համապատասխանում արդի պայմաններին:

ՎԱԼԵՐԻ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Իրաք

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ՍԱԴԴԱՄ ՀՈՒՍԵՅՆԻՆ ՀԵՌԱՑՆԵԼ

20-րդ դարի սկզբից ի վեր Իրաքի քրդերն իրենց ինքնությունը պահպանելու նպատակով բազմիցս ապստամբել եւ զենքի են դիմել, բայց եւ այնպես ինքնության չեն հասել, քանզի նրանք միշտ օգտվել են շրջանում ստեղծված «նպաստավոր պահեր»-ից եւ ապավինել այս կամ այն ուժին: Սակայն այդ պահերն անցնելուց հետո նրանք մնացել են ձեռնունայն: Այս հանգամանքն ավելի ընդգծվեց դարաշրջանի երկրորդ կեսին, երբ շահական Իրանի աջակցությունը վայելող Մուստաֆա Բարզանիի քաղաքական եւ զինյալ գործունեությունն օրըստօրե սաստկանում էր, հատկապես 50-60-ական թթ., որն ավարտվեց 1970 թ. համաձայնագրով, ըստ որի քրդերը ինքնավարություն ստացան Իրաքի կազմում: Բայց դա երկար չտեւեց: 1974 թ. ուժգնորեն վերսկսվեցին զինյալ բախումները իրաքյան բանակի եւ քրդերի միջեւ: 1975 թ. Իրաքի եւ Իրանի միջեւ կնքված համաձայնությամբ դադարեց շահի օգնությունը, որի հետեւանքով Բարզանիի շարժումը ջախջախիչ հարված ստացավ: Ծոցի առաջին պատերազմի ընթացքում քրդական որոշ խմբավորումներ, համագործակցելով Իրանի հետ, կրկին զենքի դիմեցին Իրաքի հյուսիսում, որը խստորեն ճնշվեց Բաղդադի կողմից: Իսկ այսօր, Ծոցի երկրորդ պատերազմից հետո, նրանք հովանավորվում են հակաիրաքյան դաշինքի կողմից:

Լոնդոնյան «Ալ-Հաուադես» արաբական շաբաթաթերթի մարտի 26-ի համարում զետեղված է նրա թղթակցի հարցազրույցը քրդական շարժման առաջնորդներից մեկի՝ Քրդստանի հայրենասիրական կուսակցության ղեկավար ՋԱԼԱԼ ԱԼ-ԹԱԼԱԲԱՆԻԻ հետ:

Այն անդրադառնում է Իրաքյան Քրդստանի ներկա իրավիճակին եւ դրա հետ առնչվող այլ հարցերի: Ստորեւ ներկայացնում ենք հարցազրույցի կարեւոր մասերը:

– Ինչպե՞ս եք գնահատում իրադրությունը Հյուսիսային Իրաքում:

– Իրաքի վարչակարգն անջատվեց հյուսիսից, հեռացնելով իր զորքերն ու պատասխանատու անձանց: Սրանով Սադդամ Հուսեյնը մտադիր էր մեզ գցել դժվար կացության մեջ եւ, իրոք, շրջանը շատ տուժեց, մանավանդ մեր նկատմամբ պարտադրված շրջափակումից եւ մեզ վառելիքից զրկելուց հետո: Հետեւաբար նրա այդ միջոցառումները համարենք քուրդ ժողովրդի դեմ ուղղված բնաջնջման պատերազմ: Բայց ժողովուրդը տոկաց հանուն ազատության եւ ժողովրդավարության: Ի դեպ, աշխարհի բազում երկրներից մարդասիրական կազմակերպությունները մեզ օգնություն ցուցաբերեցին: Բացի այդ, շրջանում կան 1 միլիոն 300 հազար փախստականներ, որոնք հեռացել են 4500 ավերված գյուղերից, ինչպես նաեւ կան տասնյակ հազարներով այրիներ եւ որբեր: Իսկ ռազմական առումով, թռիչքագերծ 36-րդ զուգահեռականից հյուսիս, Իրաքի իշխանությունները Քերքուկի, Ջալառլայի եւ Մոսուլի շրջաններում կենտրոնացրել են 3 զորաբանակ, որոնք համալրված են հրասայլերով եւ հրթիռներով եւ որոնց դեմ կանգնած են քուրդ մարտիկները: Իսկ այդ գծից հարավ գտնվող զորքերը պատրաստված են նաեւ ռազմական օդանավերով եւ ուղղաթիռներով: Ըստ որում, այն բանից հետո, երբ իրաքյան կառավարությունը հեռացավ շրջանից, անհրաժեշտ դարձավ կարգավորել դրա վարչական հարցերը: Ուստիեւ անցկացրինք ընտրություններ՝ օրենսդիր մարմին ստեղծելու համար եւ այն անվանեցինք հայրենական խորհուրդ, որից եւ կազմվեց շրջանային կառավարությունը:

Իսկ շրջանի քաղաքական իրավիճակի առնչությամբ մենք որդեգրել ենք լիակատար ժողովրդավարություն արեւմտյան ուղիով: Մենք սկսել ենք նաեւ միավորել փեշմարգայի ուժերը՝ միացյալ պաշտպանական զորք կազմելու եւ առանձին զինյալ խմբավորումներն (ակնարկը՝ PKK-ի մասին) արգելելու նպատակով:

– Դուք համամի՞տ եք այն բանին, թե այլընտրանքի բացակայության պատճառով է, որ Սադդամ Հուսեյնը չի հեռացվել:

– Իրականում գոյություն ունեն բազում այլընտրանքներ, սակայն հարցն այն է, թե արդյոք կա՞ բաղձալի այլընտրանքը եւ այն, թե ո՞վ կտապալի վարչակարգը եւ կփոխարինի նրան: Մենք կարծում ենք, որ Իրաքի հայրենական միացյալ համագումարը, որն ընդգրկում է ընդդիմության իսլամական, քրդական, ժողովրդավարական եւ [illegible] ուժերի մեծամասնությունը, կարող է դառնալ բնատեսական վարչանդակի տրամաբանական եւ ընդունելի այլընտրանքը:

– Ինչպիսի՞ կապեր ունեք Իրանի հետ:

– Մեր կապերն Իրանի հետ բնականոն են եւ սկսել են բարելավվել: Դրանք հիմնված են բարիդրացիության եւ միմյանց ներքին գործերին չմիջամտելու, ինչպես նաեւ երկու կողմերի շահերը հարգելու վրա:

– Իրաքյան վարչակարգը չափից դուրս բռնացավ Իրաքի քուրդ եւ արաբ ժողովուրդներին: Ինչքա՞ն կտեւի դա:

– Քանի դեռ Սադդամ Հուսեյնը մնում է, կշարունակվի միահեծանյա բռնակալությունն եւ նրա կողմից կխախտվեն մարդու իրավունքները եւ արաբական ու իսլամական բոլոր արժեքները: Իրաքյան բռնատիրությունը նշանակում է պատերազմել եւ ներսում, եւ դրսում: Իրաքի ագրեսիայի հետեւանքով շրջանի տնտեսությունը խոշոր վնասներ կրեց եւ այնքան ֆինանսներ վատնվեցին, որով հնարավոր էր շենացնել ողջ արաբական աշխարհը: Այդ վարչակարգի առկայությունն սպառնում է նոր աշխարհակարգին եւ բոլորի շահերը պահանջում են հեռացնել այն:

– Որո՞նք են Քուվեյթի ազատագրումից հետո ծագած ապստամբության վիժեցման պատճառները:

– Նախ, ապստամբությունը շարունակվում է եւ այն չվիժեցվեց, այլ չիրականացրեց իր նպատակները: Ինչո՞ւ: Առաջին, բացակայում էր համաիրաքյան (ընդդիմության) միացյալ ղեկավարությունը, որը պետք է համակարգեր գործունեությունը հյուսիսում, հարավում եւ կենտրոնում: Երկրորդ, համաձայնության բացակայությունը ապստամբության եւ դաշնակից ուժերի միջեւ այն ժամանակ, երբ վերջիններս ներխուժեցին Իրաք: Երրորդ, Բուշի վարչակազմի որդեգրած սխալ դիրքորոշումը, երբ նա իրաքյան պարտված զորքերին թույլատրեց դուրս գալ պատերազմական օղակից եւ անցնել հարավ, այնտեղ ապստամբությունը ճնշելու համար: Եվ վերջապես, ըստ իս, Բուշի վարչակազմի գործած ամենամեծ սխալն այն էր, որ նա համոզված էր, թե բանակը հեղաշրջում կկատարի եւ կփոխի իշխող անձնակազմը: Այդ կեցվածքի դրդապատճառն այն էր, որ Բուշի վարչակարգը երկյուղում էր հյուսիսի քրդերից եւ հարավի շիաներից, մինչդեռ իրադրությունը ցույց է տալիս, որ վերջիններս Իրաքի ժողովրդի անքակտելի մասն են կազմում մարդկային, հայրենական եւ ժողովրդավարական ձգտումներով:

– Ի՞նչ կարծիքի եք Սադդամի այն հավակնության մասին, թե իբր Քուվեյթն Իրաքի մի մասն է:

– Իմ կարծիքով, այդ հավակնությունն անհիմն է: Ս. Հուսեյնը չի գործում ըստ ճշմարտության, այլ ըստ իր միահեծանյա բռնատիրական այն մտքի, համաձայն որի ինքը պետք է դառնա արաբների, ապա շրջանի կայսրը, ուստի ես համոզված եմ, որ եթե նա մնա, կշարունակվեն նաեւ նրա հավակնությունները, որոնք հակասում են իրաքյան, արաբական եւ շրջանի այլ ժողովուրդների շահերին:

– Արաբական ժողովուրդները լիովին համակրում են քուրդ ժողովրդին, բայց կան որոշ դիտողություններ այն բանի համար, թե քրդական շարժումն անջատողական է, որը թուլացնում է համակրանքը քրդերի հանդեպ: Ի՞նչ կարծիքի եք:

– Քրդստանում չկա ոչ մի անջատողական շարժում: Մենք ավելի քան 70 տարի է, ինչ ապրում ենք արաբների հետ եւ ի հայտ չի եկել որեւէ քրդական կուսակցություն կամ շարժում անջատողական կարգախոսով: Դա հերյուրանք է, որը բռնապետությունը կցցնում է յուրաքանչյուր քրդական ժողովրդավարական շարժման: Անջատողականության մեղադրանքը հեշտհեշտ ընդգրկում է նաեւ Իրաքի շիա արաբներին եւ բոլոր նրանց, ովքեր պահանջում են մարդու իրավունքների հարգումը: Ես կարծում եմ, որ անկատարություն կա արաբների ազգային մտքի մեջ քուրդ ազգի վերաբերյալ, քանզի առայժմ որեւէ արաբական լուծում չի տրվել քրդական հարցին: Երբեմն ասվում է, թե մենք լեռնային արաբներ ենք, երբեմն էլ, թե քուրդ ժողովուրդ ենք եւ իրավունքներ ունենք, սակայն որո՞նք են այդ իրավունքները: ...Իրաքում շատ ողբերգություններ են կատարվել, քանզի առաջին անգամն է, որ մի պետություն քիմիական զենք է գործածում իր ժողովրդի դեմ: Դա կատարվեց Հալաբջայում եւ այլուր: Բացի այդ, տեղի են ունեցել նաեւ սարսափելի ոճրագործություններ, որոնք ցուցադրվել են համաշխարհային մամուլի եւ հեռուստատեսության կողմից: Կարելի՞ է արդյոք արդարացնել դրանք: Այո՛, մենք քրդեր ենք եւ չենք մոռանում դա: Ի՞նչ անենք, թե Աստված այդպես է ստեղծել մեզ: Մի՞թե Աստված չի ասել իր սուրբ գրքում (Ղուրանում). «Մենք ձեզ ստեղծեցինք իբրեւ ժողովուրդներ եւ ցեղեր, որպեսզի միմյանց ճանաչեք»:

Պատրաստեց
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՍՈՎԱԵՍՅԱՆԸ

Լուրերի Հոսք

Աբխազիայում հրադադարը չի կատարվում

Ապրիլի 7-ին Գումիստա գետի մոտ, Սուխումից ոչ հեռու, շարունակվել են վրացական եւ աբխազական կազմավորումների փոխհրաձգությունները: Ինչպես հաղորդում է Աբխազիայի պաշտպանության նախարարությունը, չնայած հրադադարի շուրջը Սոչիի բանակցություններում ձեռք բերված համաձայնությանը, վրացական զորքերը ականանետներից գնդակոծել են աբխազների դիրքերը: Գուդաուտայից ստացված տվյալների համաձայն, Աբխազիայի Օչամչիրի շրջանում աբխազական կազմավորումները վրացիների գրոհը ետ են մղել Լաբրա գյուղի մոտ: Մինչդեռ Վրաստանի պաշտպանության նախարարության մամուլի կենտրոնում Ինտերֆաքսին հայտնեցին, որ ապրիլի 7-ին Աբխազիայում ռազմական ակտիվ գործողություններ չեն եղել: ԻՖ

Եթե Ելցինին չպաշտպանեն, նա հրաժարական կտա

Ռուսաստանի առաջին փոխվարչապետ Վլադիմիր Շումեյկոն հինգշաբթի օրը լրագրողների հետ կայացած հանդիպման ժամանակ այն կարծիքն արտահայտեց, որ եթե հանրաքվեի ժամանակ քաղաքացիների մեծամասնությունը նախագահին չպաշտպանի, ապա Ելցինը հրաժարական կտա: Դրա հետ մեկտեղ նա նշեց, որ հանրային կարծիքի ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ ընտրողների ավելի քան 50 տոկոսը կաջակցի պետության ղեկավարին: Շումեյկոն հայտնեց, որ նախագահը մտադիր չէ անցկացնել բնակչության զուգահեռ համաժողովրդական հարցում: Նրա խոսքերով, Ելցինը նաեւ մտադիր չէ սահմանադրական դատարանում գանգատարկել հանրաքվեի ժամանակ քվեների հաշվառման մեթոդիկայի մասին ժողպատգամավորների համագումարի ընդունած որոշումը: ԻՖ

Ղրղզստանը եւ Թուրքիան համակարծիք

Ղրղզստանի նախագահի մամուլի ծառայությունը տարածել է համատեղ ղրղզա-թուրքական հայտարարություն, որն ստորագրելու են Ասկար Ակաեւը եւ Թուրքիայի նախագահ Թուրգութ Օզալը Բիշքեկում: Այնտեղ ընդգծվում է, որ ի հայտ է եկել երկու երկրների դիրքորոշումների մոտիկությունն արդիականության հիմնական խնդիրների, խաղաղության ու զարգացման, զինաթափման, միջազգային գործերում գերիշխանության դրսեւորման անթույլատրելիության եւ մյուս հարցերի շուրջը: Երկու պետությունների ղեկավարները կիսում են խաղաղության ու ժողովրդավարության, մարդու իրավունքների, հիմնական ազատությունների ընդհանուր իդեալները եւ համոզված են, որ երկու երկրների առավել սերտ բարեկամությունը կնպաստի խաղաղության եւ անվտանգության գործին: ԻՖ

Ռուսաստանի նոր սահմանները կգծվեն փուլ առ փուլ

Մոսկվայում կայացած «Ռուսաստանի պետական սահման. խնդիրները եւ դրանց լուծման ուղիները» գիտատեխնիկական խորհրդաժողովում Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերի անձնակազմի հետ աշխատանքի վարչության պետ Բորիս Գրեբանովը հայտարարեց, որ Ռուսաստանի նոր պետական սահմանների պաշտպանության հաստատումը կկատարվի փուլ առ փուլ: Նրա խոսքերով, նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների սահմաններում խիստ վերահսկողություն կհաստատվի դրանց պետական իրավական ձեւակերպման եւ մյուս պետությունների տարածքներից ռուսական սահմանապահ զորքերի դուրսբերման համեմատ: Այսպես, նախատեսվում է այս տարի ավարտել սահմանապահների դուրսբերումը Բալթյան երկրներից եւ Ադրբեջանից, իսկ առաջիկա տարիներին ռուսաստանցի սահմանապահները կհեռանան Վրաստանից եւ Հայաստանից: Համապատասխան միջոցներ են ձեռնարկվում նաեւ ռուս-ուկրաինական սահմանում: ԻՖ

Թուրքիա

Փակվում են մասնավոր հեռուստառադիոկայանները

Անցյալ շաբաթ Թուրքիայի կառավարությունը մի որոշում ընդունեց, որի համաձայն արգելվում էր մասնավոր, ոչ պետական ռադիոհեռուստակայանների գործունեությունը, որոնց թիվը Թուրքիայում շուրջ 500 է: Այդ ռադիոկայաններն իրենց գործունեության մինչեւ վերջին վայրկյանները բողոքում են որոշման դեմ: Ըստ «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի պարսկերեն ծառայության, Թուրքիայի սահմանադրության հիմնադրույթներից մեկի համաձայն, ընդհանրապես Թուրքիայում արգելվում է դրանց գործունեությունը: Քաղաքական որոշ դիտորդների կարծիքով, այն, որ Թուրքիան մինչ այժմ անուշադիր է գտնվել սահմանադրության այն նկատմամբ եւ գայսօր որոշում չի ընդունել այն կիրառելու վերաբերյալ, բացատրվում է նրանով, որ այդ ռադիոհեռուստակայանները օգտագործվում են քաղաքական քարոզչության նպատակներով, ինչպես նաեւ իսլամական արմատական պատգամներ տարածելու համար:

Ապրիլի 6-ին կառավարության այդ որոշման դեմ բողոքի ցույցեր տեղի ունեցան Թուրքիայի տարբեր քաղաքներում: Ըստ «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի Անկարայից հղված հաղորդագրության, հազարավոր թուրքեր հասարակական տարբեր խավերից, որոնք սեւ ժապավեններ էին կապել ավտոմեքենաներին կամ ամրացրել հագուստներին, իսկ կանայք՝ մազերին, փողոց էին դուրս եկել մասնակցելու ոչ պետական ռադիոհեռուստակայանների գործունեության արգելման դեմ:

Նախկին կառավարության օրոք, երբ իշխանության գլուխ էր կանգնած «Մայր հայրենիք» կուսակցությունը, գործնականում ռադիոհեռուստատեսության մենաշնորհը դադարեց պետական լինելուց, եւ մեկը մյուսի հետեւից սկսեցին աշխատել բազմաթիվ մասնավոր ռադիոկայաններ, երբեմն դուրս եկավ նաեւ առաջին մասնավոր «Ինտեր ստար» հեռուստակայանը: Թղթակիցը նշում է, որ սահմանադրության այդ հոդվածը կյանքի կոչելու դրդապատճառը մասնավոր ռադիոհեռուստակայանների հաղորդումների քաղաքական բնույթ ստանալն էր: Դրանցից մի քանիսը պատկանում էին իսլամական արմատականներին եւ նրանց պատգամներն էին հղում ժողովրդին:

Պետք է նշել, որ ժողովրդի բողոքի ալիքն այդ որոշման դեմ այնքան ուժգին եւ ընդգրկուն էր, որ հնարավոր չէր անտեսել: Ցույցերը վարչապետ Դեմիրելին ստիպեցին, որպեսզի շտապողական կերպով մասնավոր ռադիոհեռուստակայանների գործունեությունն օրինականացնելու վերաբերյալ օրինագիծ ներկայացնի խորհրդարանին: Սակայն ամենայն հավանականությամբ նոր օրենքով կսահմանափակվի դրանց քաղաքական քարոզչության դաշտը:

Դեմիրելը երկուշաբթի օրը Ճշմարիտ ուղի կուսակցության անդամներից պահանջեց, որպեսզի քվեարկեն ոչ պետական ռադիոկայանների աշխատանքների ազատության օգտին: Այնուամենայնիվ, մինչ նոր օրենքի ընդունումը դրանք կշարունակվեն փակվել: Որոշ ռադիոկայաններ քայլեր են ձեռնարկել իրենց աշխատանքը շարունակելու, այսպես օրինակ, FM ռադիոկայանի տնօրեն Մալֆոկը իր ռադիոհաղորդիչ կայանը տեղափոխել է ծովային մի նավ, որը գտնվում է Թուրքիայի սահմանից 12 մղոն հեռավորության վրա: Ոմանք էլ տեղափոխվել են հարեւան Հունաստան, ուր գործում են 1500 ոչ պետական ռադիոհեռուստակայաններ: Թուրքիայի մեծ քաղաքների՝ Ստամբուլի, Իզմիրի, Բուրսայի եւ այլն ռադիոկայանների տնօրենները հայտարարել են, որ քանի դեռ խորհրդարանն այդ հարցի վերաբերյալ դրական որոշում չի ընդունել, չեն հեռանա Անկարայից:

Պատրաստեց
ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Ժողովրդականությամբ առջեւում է Ելցինը

Ամփոփվել են Ռուսաստանի բարձրագույն ղեկավարների ժողովրդականության վերաբերյալ Կազանում անցկացված սոցիոլոգիական հարցման առաջին փուլի արդյունքները: Ամենաբարձր ցուցանիշը ունի Ելցինը, որը հարցման մասնակիցների շրջանում առաջին տեղն է զբաղեցրել, մեծ առավելություն հանելով երկրորդ տեղում հայտնված Ռուցկոյի նկատմամբ: Ժողովրդականությամբ երրորդ տեղում է Սոբչակը: Իսկ Խասբուլատովը եւ Բաբուրինը, առայժմ չեն ստացել քվեների նույնիսկ մեկ տոկոսը: Հարցումը շարունակվում է:
Սնարք

Սամարայի կազակները կողմ են վաղաժամկետ ընտրությունների

Կազակությունը միշտ հարգանքով էր վերաբերվում օրինական ճանապարհով ընտրված իշխանություններին, լինի դա համագումարը, նախագահը կամ Գերագույն խորհուրդը, ՌԻԱ գործակալության թղթակցին ասաց Սամարայի կազակների համայնքի յասաուլ, մարզխորհրդի պատգամավոր, ազգային քաղաքականության մշտական հանձնաժողովի նախագահ Յուրի Երագինը: Սակայն, նրա խոսքերով, քանի որ Գերագույն խորհուրդն արգելում է բարեփոխումները, ապրիլի 25-ին կայանալիք հանրաքվեում Սամարայի կազակները միանշանակ կքվեարկեն ժողպատգամավորների վաղաժամկետ ընտրությունների օգտին:
Սնարք

Նոր դաշինք Ղրիմում

Ղրիմի հասարակական կյանքում տեղի է ունենում քաղաքական ուժերի վերախմբավորման եւ նոր դաշինքների կազմավորման ընթացք: Ղրիմի ամենաազդեցիկ Հանրապետական շարժումը միավորվեց կոմունիստների եւ հայրենասերների հետ: Այդ կազմակերպությունների ղեկավարները որոշում ընդունեցին ստեղծել «ժողովրդական միասնություն» դաշինքը: Համատեղ հայտարարության մեջ նշվում է, որ դաշինքն իր ուժերը կկենտրոնացնի Ղրիմի տնտեսականության հարցերի շուրջ, Ռուսաստանի հետ կնքելու պայմանագրեր կնախապատրաստի:
Սնարք

Հիմարների կուսակցության լուրջ մրցակիցը

Դիտորդների կարծիքով, պաշտոնապես գրանցված Լատվիայի հիմարների կուսակցության լուրջ մրցակիցը նախընտրական արշավում կարող է դառնալ Վալմիերսի թատրոնի դերասանների կազմակերպած «Շանա» ընկերությունը: Վերջինս կառուցված է ժողովրդավարական սկզբունքներով: Թույլատրվում է ամեն ինչ. խոսել, լռել, ուտել, խմել եւ ծխել, սիրաբանել, ստել եւ ուրախանալ, խելոքներին հիմարացնել, կուշտ սատկել, իշխանություն զավթել: Ընկերության նախընտրական ծրագրում կան այնպիսի կետեր, ինչպիսիք են օղու եւ գարեջրի, ինչպես նաեւ կյանքի մյուս հաճույքների գների իջեցումը, պանդոկների թվի ավելացումը, խմիչքի պարտքերի մարումը, պառաված օրիորդների համատարած ամուսնությունը եւ եւ պարմանուհիներին բեքեւսուլիկ պարերի ուսուցումը, անառականոցների եւ պանդոկների միջեւ համար հաղորդակցության հաստատումը:
Սնարք

Տիրասպոլում հրապարակում են գեներալ Լեբեդի հուշերը

«Տերության համար վիրավորական է», այս վերնագրով շուտով լույս կտեսնեն 14-րդ բանակի հրամանատար, գեներալ-լեյտենանտ Ալեքսանդր Լեբեդի հուշերը, որոնցում նա պատմում է իր կյանքի ու դրա մասին, խորհրդածում Ռուսաստանի ճակատագրի շուրջ: Ինչպես հայտնի դարձավ ՌԻԱ-ի թղթակցին, մոտ ժամանակներս այդ ինքնակենսագրական ստեղծագործության հրապարակմանը ձեռնամուխ կլինի Պրիդնեստրովիեի «Տիրասպոլսկիյ վեդոմոստի» գրական պատմական տարեգիրը:
Սնարք

Մշակույթ

Անկանգ «Մեսրոպ»

Այս անգամ «ճարգաճշակութային» էջում խոսքը ոչ թե ստորգետնյա ուղեւորատար փոխադրամիջոցի, այլ նրա անվանակից թատրոնի մասին է: Մշակութային այս նորաստեղծ օջախին (ստեղծվել է ընդամենը մի քանի ամիս առաջ՝ 1992 թ. նոյեմբերի 30-ին) մեր թերթը մեկ անգամ արդեն անդրադարձել է՝ տպագրելով ճանաչված գրականագետ-թատերագետ Լեւոն Հախվերդյանի ծավալուն հոդվածը: Ավելացնենք միայն, որ անցնող ամիսներին իր հագեցած ու արդյունավետ աշխատանքի եւ բազմաթիվ ներկայացումներ (մեծերի թե փոքրերի համար) տալու շնորհիվ «Մեսրոպ»-ն ոչ միայն սիրվեց հանդիսատեսի կողմից, այլեւ հասցրեց ձեռք բերել իր հանդիսատեսը: Մի հանգամանք, որ բավականաչափ կոլեկտիվների երբեմն ոչ տասնամյակների, ապա գոնե տարիների ընթացքում էր հաջողվում: Չմոռանանք նշել նաեւ, որ այս ամենը՝ գեղարվեստի համար ոչ այնքան նպաստավոր օրերում եւ նաեւ քաղաքի կենտրոնից հեռու, Շենգավիթի շրջանում, որտեղ, որքան ես գիտեմ, երբեք պրոֆեսիոնալ թատրոն չի եղել:

Առաջին հարցս, որ ուղղեցի թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար եւ տնօրեն, դերասան Վիգեն Ստեփանյանին այն էր, թե նրանք վաղուց ու նպատակայի՞ն էին նախապատրաստվել իրենց առաջին թատերաշրջանին:

– Ընդամենը 6 ամսվա ընթացքում պատրաստվեց երեք ներկայացում, որ ոտքից-գլուխ աշխատանքի արդյունք էր: Դրանք են Անահիտ Աղասարյանի «Ռիկլի, Թիկի, Ջիգ եւ երեքն էլ մի աղջիկ» դրաման, ամերիկահայ դրամատուրգ Հրանտ Մարգարյանի «Եւ երկինքեն 3 ապռո ինկավ» քաղաքական-երաժշտական ֆարսը եւ Թումանյանի հեքիաթների հիման վրա իմ գրած «Տերն ու ծառան» մյուզիքլը երեխաների համար:

– Իսկ ինչպե՞ս համախմբվեց ձեր դերասանական կազմը:

– Կար «Արձագանք» թատրոն-ստուդիա, որտեղ արհեստավարժ դերասաններ չկային: Նրանցից մնաց ընդամենը մեկը՝ Լեւոն Հարությունյանը, որն, ի դեպ, լավագույն առաջնակարգի համար անցած տարի պարգեւատրվեց Վախթանգովի հիմնադրամի կողմից: Իմ ուսանողներից մեկը եւս՝ մանկավարժական ինստիտուտի շրջանավարտ Տաթեւիկ Ղարիբյանը, ընդգրկվեց մեր թատրոնում: Հրավիրեցինք նաեւ Ֆորշին: Այլ տարբեր տեղերից համախմբվեցին իմ դերասան-ընկերները՝ Ալլա Թումանյանը, Աննա Էլբակյանը, Մուրադ Ջանիբեկյանը: Երբ թատրոն հրավիրվեց Նիկոլայ Ծատուրյանը որպես գլխավոր բեմադրիչ, նրա հետ միասին Սունդուկյանի թատրոնից մեզ մոտ եկան Ազատ Գասպարյանն ու Լալա Մնացականյանը: Որոշ ժամանակ անց Ծատուրյանի ղեկավարած կուրսից, թատերական ինստիտուտից շատերը տեղափոխվեցին մեր նորաբաց թատրոն:

– Փաստորեն երիտասարդական կազմ է ձեզ մոտ համախմբված, բայց չնայած դրան, ձեր թատրոնին կից գործում է մանկական ստուդիա: Ի՞նչ նպատակ է այն հետապնդում:

– Ճիշտ է, երիտասարդական է մեր կազմը, սակայն մենք դարձյալ մտածում ենք մեր առաջագա հերթափոխի մասին: Վերջապես դա է Գեղագիտական կենտրոնի, որի մի կառույցն ենք մենք, հիմնական խնդիրը:

– Ձեր այժմյան գործունեությունը չի՞ խանգարում Ձեզ որպես դերասանի:

– Շատ է խանգարում: Երազում եմ այն օրը, երբ թատրոնում կհայտնվի մեկը, որն իր ուսերին կվերցնի վարչական բոլոր հոգսերը, իսկ ես կզբաղվեմ իմ ստեղծագործությամբ:

– Եւ ի՞նչ եք կարծում, դուք կարողացա՞ք նոր գույն բերել թատերական Երեւանին:

– Դե, երբ հավատանք բերերին, որոնք բոլորը ոչ միայն գրեցին, այլեւ գրեթե միաբերան բարձր գնահատեցին մեր աշխատանքը, ապա երեւի կարողացանք: Մեր մեկուկես ամսվա ներկայացումներից հետո հրավերք ստացվեց ԹՄՄ-ի Լիբանանի մասնաճյուղի կողմից՝ հյուրախաղերով մեկնելու Բեյրութ:

– Այս դժվարին, «շուկայական» կոչվող անորոշ ժամանակներում ինչպես եք հոգում ձեր թատրոնի նյութական կարիքները:

– Մենք ունենք հովանավորներ: Նրանցից գլխավորը «Նորինվեստ» ֆինանսաինվեստիցիոն ընկերությունն է՝ գլխավորությամբ Արմեն Մարտիրոսյանի: Մեզ շատ է օգնել նաեւ «Հայրենատարբանկ»-ը (վարչության նախագահ՝ Անտոն Առաքելով): Բոլոր տնտեսական եւ կազմակերպչական հարցերում մեզ օժանդակում է Հայաստանի մետրոպոլիտենը (տնօրեն՝ Հրանտ Բեգլարյան): Կան եւս այլ հիմնարկ-ձեռնարկություններ, որոնք ցանկություն են հայտնել օժանդակել մեզ: Տեսնենք:

Վաղը՝ ապրիլի 10-ին, վերսկսվում է Հայաստանի Գեղագիտական կենտրոնի «Մեսրոպ» թատրոնի առաջին թատերաշրջանը: Երկու օր անընդմեջ ներկայացվելու է Անահիտ Աղասարյանի վերոհիշյալ թատերախաղը: Իսկ մի քանի օրից երիտասարդ շնորհալիների այս թատերախումբն առաջին անգամ կմեկնի Բեյրութ: Նրանց մաղթենք նախ՝ հաջողություն անդրանիկ այս հյուրախաղերում, ապա՝ ի տարբերություն այս օրերին չաշխատող իր անվանակից փոխադրամիջոցի, նաեւ անկանգ ընթացք: Իսկ եթե լինեն պարտադիր դադարներ, ապա դրանք թող լինեն միմիայն ստեղծագործական լիցքեր կուտակելու ժամանակավոր ընդմիջումներ:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՆՐԿՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՇԱԽՄԱՏԱՅԻՆ ՀՍԿԱՅԻ ՈՒՂԵՂՈՒՄ

Աշխարհի մեծագույն շախմատային մրցամարտի նախաշեմին The Times-ը զրուցում է երիտասարդ բրիտանացի հավակնորդի հետ:

Մոնտե-Կառլոյում հանգստացող Նայջըլ Շորթը Ալլըն Ֆրենքինին պատմում է խաղի վերաբերյալ իր փառասիրական ծրագրերի ու իր հզոր ախոյան Գարի Կասպարովին ջախջախելու այրող ցանկության մասին:

Նայջըլ Շորթը Ֆրանսիայի հարավում իր արձակուրդն է անցկացնում, սակայն փոքր-ինչ յուրօրինակ ձեւով: Նրա օրերն անցնում են Metropol Palace հյուրանոցի շքեղության մեջ, բայց դրանք լի են առաջընթաց շախմատի պարապմունքներով ու սեպտեմբերին Լոնդոնում Գարի Կասպարովի հետ կայանալիք մրցամարտի մասին մտահոգությամբ: Երբեմն Շորթը խաղում է կուրորեն, բայց խաղի [illegible] զարգացման [illegible] ու սեփական [illegible] երբեւէ հստակ են:

Մարտի 31-ի առավոտյան, երբ լուր տարածվեց, որ The Times-ը շախմատի պատմության մեջ ամենամեծ մրցանակային գումարը տրամադրելով հանձն է առել Շորթ-Կասպարով մրցամարտի կազմակերպումը, Շորթը մեծ ոգեւորությամբ խոսեց այդ նախաձեռնության եւ շախմատի տարածման վրա այդ քայլի ազդեցության մասին: «Դա հիանալի նորություն է բրիտանական շախմատի համար», ասաց նա: «Նաեւ հոյակապ կլիներ, եթե հետագայում շախմատային օրացույցի կարեւորագույն իրադարձության մեջ ներգրաված լինելուց բացի զբաղվեինք նաեւ որակավորման աշխատանքներով»:

Մրցամարտն անցկացնելու նպատակով Միջազգային շախմատային ֆեդերացիայի հովանու տակից դուրս գալով եւ ստեղծելով Պրոֆեսիոնալ շախմատի ասոցիացիան (PCA), Շորթը Կասպարովի հետ միանգամայն նոր շարժման սկիզբը դրեց:

Ներկա դրությամբ ասոցիացիան ընդամենը երկու անդամ ունի, բայց ինչպիսի՜ անդամներ: Նրանց խաղը գնալով ավելի ու ավելի է բոցավառում հասարակական երեւակայությունը, եւ արդյունքում այդ երկուսն արդեն սկսում են զգալ, որ գերի են դարձել իրենց [illegible], բայց միեւնույն ժամանակ նաեւ օգտվում են հակամարտությունից, ինչպես Ալին ու Ֆրեյզը, Նավրատիլովան ու Էվերտը, Քերի Փեքերի Կրիկետի խումբը կամ էլ թենիսիստ Լամար Հանթի առաջին կողմնակիցները: Շորթը չի մտնում նման համեմատությունների եւ ոչ մեկը, ընդհակառակը բոչ խնում է դրանք, ըստ որում, թենիսը նրա սիրելի մարզաձեւն է: «Գարիի գնդակի ննջումը սարսափելի է», ասում է նա առանց հեգնանքի որեւէ նշույլի:

Նրա՞ ննջումը:

«Այո, եւ այդ ժամանակ բավականին դժվար է գնդակը խաղահրապարակում պահել: Ուզում եմ ասել, որ նրա մեծագույն շնորհը սկզբնախաղը վարելու եղանակն է»:

Շորթի եթե ոչ սիրտը, ապա ուղեղը մշտապես զբաղված է Կասպարովով: Նա պարզապես չի կարողանում մտքից հանել այդ մարդուն, այդպես է մարտի 31-ի նորություններից հետո: Միջազգային շախմատային մրցաշարերին բնորոշ հանդարտ պայմաններից շեղվելն էլ ի զուր չեղավ [illegible] նա խոսում է քաղաքականության մասին, բայց քիչ անց կրկին վերադառնում է խաղի ու մրցակցի թեմային:

«Մենք շարունակում ենք մնալ տարբեր մարդիկ: Տարբեր են մեր հայացքներն ու արժեքները: Այնուհանդերձ, այս (Պրոֆեսիոնալ շախմատի ասոցիացիայի) գործում մենք քիչ թե շատ համախոհ ենք: Շատ տարբեր ենք նաեւ ոճական տեսակետից. նկատի ունեմ որպես շախմատիստներ: Փաստորեն, իմ ու նրա հարաբերությունները ձեւավորվել են վերջին մեկ տարվա ընթացքում, երբ այդ տղայի հետ խոսում էի երես առ երես: Ես նրան երկու կիրակի առաջ՝ մարտի 21-ի երեկոյան էլ էի տեսել, երբ նոր էի վերադարձել Վաշինգտոնից, Փարիզ ու Բրյուսել կատարած ուղեւորությունից, հոգնած էի թռիչքից ու քնատ: Մենք պարզապես բարեւեցինք իրար ու համաձայնեցինք, որ ամեն ինչ կարգին է:

Ինչեւէ, Շորթին դո՞ւր է գալիս Կասպարովը:

«Ամենեւին: Ոչ»:

Եւ չնայած դրան, միջազգային շախմատի վիճակից դժգոհ լինելը նրանց ընդհանուր եզակետ է սեփ: «Ճիշտ է: Դա էր, որ խթան հանդիսացավ: Մենք երկուսս էլ կլանված ենք շախմատիստներին սեփական կյանքը տնօրինելու ավելի լայն հնարավորություններ ընձեռելու գաղափարով: Սխալ չէր լինի ասել, որ մեր ուզածը շախմատիստի իշխանությունն է: Ես շեշտել եմ, որ այդ ասպարեզում առաջնային տեղ է զբաղեցնում աշխարհի առաջնությունը, եւ Գարին համաձայն է ինձ հետ: Կուզենայի նաեւ աշխարհի բոլոր քաղաքներն ընդգրկող շախմատային սերիական իրադարձությունների շղթա տեսնել, քանի որ դա խաղը ժողովրդականացնելու շատ լավ միջոց է»:

Մրցաշարը Մոնակոյի մրցաշարի մասին է, որին մասնակցում էր Շորթը, շատ քիչ է տարբերվում 1980-ականների Կասպարովի ու Կարպովի միջեւ տեղի ունեցող լարված, սառնաշունչ առճակատումից կամ նախորդ տասնամյակի գրեթե անմոռաց թատերականությունից՝ Ֆիշերի ու Սպասկու միջեւ: Շաբաթվա մրցանակն ընդամենը 25 հազար դոլլար է, որը բաժանվելու է կույր եւ արագընթաց կատեգորիաների միջեւ: Մրցաշարը հովանավորում են հոլանդացի մի բիզնեսմեն եւ վերջերս հավասարակշռված թղթակից գրումայստեր Ջոր Վան Օստերոմը: Բոլոր 12 մասնակիցները ժամանել են անհատական հրավերներով:

Չնայած այդ մրցաշարի հարաբերական երկրորդականությանը, մուգ [illegible] խաղասրահում հայտնի շախմատիստներ են շրջում, ոչ հեռավոր անցյալի մեծեր, ինչպես Կորչնոյն ու Կարպովը, եւ մոտ ապագայի մեծեր, ինչպես Պոլգար քույրերը՝ Յուդիթն ու Ժուժան: Կողքի սենյակներից մեկում այլ շախմատիստներն ու հանդիսատեսները հեռուստացույցի առջեւ նստած ֆուտբոլի երկրպագուներին հատուկ կրքով հետեւում են խաղասեղանի վրա կատարվող փոփոխություններին: «Խաղա, Նայջըլ»: «Ա՛հ, ցնցիչ Կարպով է»: Քիչ անց ներս է մտնում Կարպովին փնտրող մի կին: Հետագայում իմանում եմ, որ նրա որդին Կարպովի երկրպագուն է, եւ կինը մտածում է, թե արդյոք կկարողանա՞ Կարպովին խնդրել, որ նա իր համար մի փոքրիկ լուսանկար մակագրի:

Շորթն ասում է, թե ինքը փորձում է հանգստանալ այստեղ, թեեւ դա այնքան էլ հեշտ բան չէ: Երբ նա Դեյվիդ Գոուըրի ազդեցությունն ունենար, ապա նրան էլ կարելի էր «հանգստացնող» անվանել: Նրան հատուկ է մի յուրօրինակ կրքոտ հանգստություն: Քայլվածքը թեթեւ է ու ճկուն, իսկ վարքը հիշեցնում է ֆիզիկայի երիտասարդ, գրավիչ ուսուցչի ու հետք փնտրող ուսանողի միջինը կազմող մեկին: Հաճախ է խոսում լավ մարզավիճակում մնալու մասին, մի քանի շաբաթ շարունակ մարզվել է իր ծնունդով չեխ ուսուցիչ Լյուբոշ Կավալեկի հետ: «Մենք ուսումնասիրում ենք Կասպարովի բոլոր պարտիաները», ասում է նա: Խորանում ենք մինչեւ նրա վաղ պատանեկությունը: Մեր քարտարանում հարյուր հազարավոր պարտիաներ ունենք: Ուսումնասիրում ենք անցյալի նրա խաղաոճը, որը լավագույն ուղեցույցն է դեպի նրա գալիք խաղաոճը: Հետո փորձում ու թույլ տեղեր ենք գտնում»:

Ենթադրվում է, որ Կասպարովն էլ նույնն է անում:

«Օ, անշուշտ: Ես ինքս էլ եմ վերլուծում իմ պարտիաները: Երբ հավելի չափով սեփական խաղաոճի թերությունները, ապա դրանք վերացնելու ոչ մի հույս չի լինի»: Շորթը Մոնակո է մեկնել առանց իր հույն կնոջ Ռեայի ու երկամյա դուստր Քիվելիի եւ խոստովանում է, որ անչափ կարոտում է նրանց: Նաեւ ավելացնում է, որ իր համար նորություն չէ ծայրաստիճան լարված հոգեվիճակում լինելը:

Այս անձնուրացության դժվար է երիտասարդ Նայջըլին պատկերացնել խորհրդավոր անակնկալներով լի Կասպարովի հետ հավասար պայմաններով մրցելիս: Այնուամենայնիվ, նա երբեւէ մեր ունեցած լավագույն շախմատիստն է եւ նույնիսկ ի[illegible] ունի Կասպարովի հետ նույն [illegible], որքան Լեննոքս Լյուիսը իրավունք ունի օղակ դուրս գալ Ռիդիկ Բոուի դեմ:

Անդամ Բիլն՝ Շորթի մտերիմ ընկերը, որը նրան օգնեց հիմնել Պրոֆեսիոնալ շախմատի ասոցիացիան, եւ որն ընկերակցում է նրան Մոնակոյում, վստահ է, որ այս տարվա Կասպարով-Շորթ մրցամարտը ոչնչով ետ չի մնում Կասպարով-Կարպով եւ Ֆիշեր-Սպասկի մրցամարտերից: Մարդիկ ասում են, որ մրցամարտին պակասում է 1970-ականներին բնորոշ սառը պատերազմի դրամատիկ իրավիճակը: Միգուցե, սակայն փոխարենը այն համընկնում է 1941-ին հաստատված խորհրդային (շախմատային) գերիշխանության ավարտի հետ:

Շորթի նման Բիլն էլ հուսով է, որ PCA-ը շախմատային այդքան անհրաժեշտ կայունությունը կբերի: «Վասն այն է, որ շախմատային իրադարձություններին դրամ հատկացնելու խնդրում հստակություն չկա, ասում է նա: Կան հարուստ անհատներ, քաղաքային իշխանություններ, ինչպես նաեւ ապահովագրական ու ֆինանսական ծառայություններ, սակայն այս հովանավորության անկանոն լինելու պատճառով դժվար է կանոնավոր մրցաշարեր անցկացնել, ինչն իր հերթին վատ է անդրադառնում շախմատիստների վրա»: Երբ խնդրում են գնահատել իր ընկերոջ հնարավորությունները «Կայզցայի» դեմ, նա թենիսի փոխարեն զբաղվում է ֆուտբոլի օրինակը: «Ճիշտ այնպիսին են, ինչպես ես գնահատեցի Ուիմբլդոնի հնարավորությունները Լիվերպուլի դեմ FA գավաթի եզրափակչում»:

Ուիմբլդոնն այն ժամանակ հաղթեց 1-0 հաշվով: Ինչ վերաբերվում է Շորթին, նա առայժմ լռում է այդ մասին ճիշտ այնպես, ինչպես ժամանակին Կասպարովի մասին էր լռում: ■

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԳԽ

Խ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԸ ԿՐԿԻՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ

ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավորների Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը երեկվա իր նիստում երկրորդ անգամ անդրադարձավ Երևանի Դորոցականների թիվ 36 ընտրական օկրուգում ս.թ. մարտի 14-ին կայացած ընտրությունների վերաբերյալ դիմում-գանգատներին: Ինչպես հայտնի է, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը հատուկ այդ նպատակով ստեղծել էր ենթահանձնաժողով, որի կողմից կատարված մանրակրկիտ ուսումնասիրությունները ևս մեկ անգամ ապացուցեցին ընտրությունների օրինական լինելը: Արդյունքում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը միաձայն ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր գրանցվեց Խոսրով Մելիքի Հարությունյանին:

Ըստ էության, սա առաջին դեպքն է, երբ պատգամավորի լիազորությունները վայր դրած քաղաքական գործիչը կրկին վերադառնում է խորհրդարան: Այս առումով մեր հարցին պարոն Խ. Հարությունյանը պատասխանեց. «Ինձ բազմիցս էին դիմում, թե ինչո՞ւ եմ ցանկանում նորից պատգամավոր դառնալ: Ես միշտ եղել եմ այն կարծիքին, որ ներկա դրությամբ խորհրդարանը հանրապետությունում քաղաքական կայունության ապահովման հիմնական երաշխավորն է: Եվ հատկապես այդ պատճառով է, որ խորհրդարանային աշխատանքին անձամբ մեծ կարևորություն եմ տալիս»:

Հ. Գ.

Մոսկվա

Բորիս Ելցին. ԱՄՆ-ը պետք է վերջ տա խտրականությանը

Նախագահ Բորիս Ելցինը ցանկություն է հայտնել, որպեսզի ամերիկյան կողմն արագորեն վերանայի Ռուսաստանի դեմ ուղղված բազմաթիվ խտրական միջոցառումները, որոնք ձեռնարկվել էին ԽՍՀՄ-ի դեմ «սառը պատերազմի» ժամանակներում: Նա այդ մասին ասել է չորեքշաբթի օրը Կրեմլում ամերիկացի մի խումբ կոնգրեսականների հետ իր հանդիպման ժամանակ: ԱՄՆ Կոնգրեսի պատվիրակությունը գլխավորում են Ներկայացուցիչների պալատում դեմոկրատ մեծամասնության ղեկավար Ռիչարդ Գեպհարտը և այդ պալատի հանրապետական փոքրամասնության ղեկավար Ռոբերտ Մայքլը:

Լրագրողներին հանգամանորեն երկխոսության բովանդակությանը ծանոթացրած Ռուսաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Վյաչեսլավ Կոստիկովը հայտնեց, որ հանդիպման զգալի մասը նվիրված է եղել Վանկուվերի գագաթնաժողովի արդյունքների քննարկմանը: Նրա խոսքերով, Բ. Ելցինը մասնավորապես ընդգծել է, որ Ռուսաստանին 1,6 միլիարդ դոլար տնտեսական օգնություն ցույց տալու ծրագիրն այդ օգնության միայն առաջին փուլն է: Օգնությունն իրականացնում է անձամբ Բիլ Քլինթոնն ԱՄՆ-ի նախագահի միջոցների հաշվին: Ծրագրի երկրորդ փուլում կպահանջվի կոնգրեսի օժանդակությունը:

Որպես Ռուսաստանի և ԱՄՆ-ի ներկա հարաբերությունների մակարդակին չհամապատասխանող օրենսդրական ակտերի օրինակ Բ. Ելցինը նշել է 1959 թ. մինչև օրս գործող ԱՄՆ Կոնգրեսի որոշումը «ստրկացված ժողովուրդների մասին»: Այդ որոշումը գործում է, թեև ժողովրդավարական Ռուսաստանն այլևս որևէ ժողովրդի չի ստրկացնում, նշել է նախագահը: Նա կոնգրեսականներին հայտնել է, որ Վանկուվերում ինքը Բ. Քլինթոնին է հանձնել նմանօրինակ խտրական այն միջոցառումների ցանկը, որոնք մինչև օրս խանգարում են Ռուսաստանի և ԱՄՆ-ի փոխշահավետ համագործակցությանը:

ԻՏ

Օտտավա

Կանադան ընդլայնում է օգնությունը Ռուսաստանին

Կանադայի վարչապետ Բրայան Մալրոնին հայտարարել է, որ իր երկիրը 200 մլն դոլարով ավելացնում է Ռուսաստանին տրվող երկկողմ օգնությունը տնտեսական և քաղաքական բարեփոխումներին օժանդակելու համար: Օգնության նոր ծրագիրը բաղկացած է 4 բաղադրիչներից:

Կանադան Ռուսաստանին տեխնիկապես աջակցելու իր ծրագիրը կընդլայնի 105 մլն դոլարով և այն 150 մլն դոլարի կհասցնի 5 տարվա ընթացքում: 1991 թ. հուլիսին Բ. Մալրոնիի առաջին անգամ հայտարարած այդ ծրագիրը նախատեսում է տեղերում Ռուսաստանին անմիջականորեն ցույց տրվող գործնական օգնություն, որի նպատակն է օգնել նրան անցնելու ժողովրդավարության և շուկայական տնտեսության: Լրացուցիչ միջոցների մի մասը կօգտագործվի Ելցինի անվան կրթաթոշակների հիմնադրամը կրկնակի ավելացնելու և 20 մլն դոլարի հասցնելու համար:

Տեխնիկական օժանդակության ընդլայնված ծրագիրը, ի թիվս այլ բաների, ներառում է նոր նախաձեռնություններ, որոնցով նախատեսվում է 10 մլն դոլար հատկացնել համատեղ կանադա-ռուսական ձեռնարկությունների ստեղծման խրախուսմանը, 8 մլն դոլար՝ մասնավոր հատվածում կառավարման համակարգի հիմնմանը, 3 մլն դոլար՝ Ռուսաստանում ձեռնարկչության օժանդակմանը, 10 մլն դոլար՝ հյուսիսային շրջանների զարգացման ծրագրի իրագործմանը, 8 մլն դոլար՝ Ռուսաստանի գյուղատնտեսության վերակառուցմանն ու արդիականացմանը:

Ամենամոտ ժամանակներս Կանադան Ռուսաստան կառաքի 477 հազար տոննա ցորեն, որը պակաս էր մատակարարվել 1992 թ. հունիսին կնքված 1 մլն տոննա հացահատիկի մատակարարման պայմանագրի գծով:

Կանադան 30 մլն դոլարի նոր վարկային գիծ կբացի բուժական և այլ սարքավորումների ձեռքբերման համար, Ռուսաստանին տրվող մարդասիրական օգնությունը կավելացնի 10 մլն դոլարով:

Բ. Մալրոնին հատկապես նշեց, որ 7.5 մլն դոլար փոխանցելով Վերակառուցման ու զարգացման եվրոպական բանկի միջուկային անվտանգության հաշվին, Կանադան դարձավ այդ նոր բազմակողմ հիմնադրամը ֆինանսավորող առաջին երկրներից մեկը: Հիմնադրամը ստեղծվել է Մեծ յոթնյակի պետությունների նախաձեռնությամբ, նախկին Խորհրդային Միությունում և Կենտրոնական ու Արևելյան Եվրոպայում միջուկային կայանների անվտանգության մեծացման նպատակով:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Լուրերի Հոսք

Գրաչով. «Ռուս-վրացական բանակցությունների գլխավոր հարցը չի լուծված»

Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար, Սոչիի բանակցություններում Ռուսաստանի պատվիրակության ղեկավար Պավել Գրաչովը հայտարարեց, որ «բանակցությունների ամենագլխավոր՝ ռազմաքաղաքական հարցը, ցավոք, չի լուծված»: Հինգշաբթի օրը լրագրողներին տված հարցազրույցում նա հայտնեց, որ ապրիլի 8-ի երեկոյան երկու պատվիրակությունների փորձագիտական խմբերը պետք է մշակեն Աբխազիայի խնդրի լուծման միասնական նախագիծ: Առայժմ կա երկու տարբեր նախագիծ՝ ռուսական և վրացական: «Վրացական նախագիծն անընդունելի է Ռուսաստանի համար, քանի որ դրանով բոլոր պարտավորությունները դրվում են ռուսական կողմի վրա, վրացական կողմը փաստորեն ոչինչ չի ստանձնում, իսկ երրորդ կողմի՝ Աբխազիայի մասին առհասարակ չի խոսվում», հայտարարեց Պ. Գրաչովը: Նա հայտնեց, որ Սոչիում լուծվել են բոլոր 13 ֆինանսատնտեսական հարցերը, այդ թվում առևտրատնտեսական համագործակցության մասին, Վրաստանին ֆինանսական վարկի հատկացման մասին, ազատ առևտրի մասին: Միևնույն ժամանակ նախարարը ընդգծեց, որ տնտեսական համաձայնագրերի ստորագրումը հնարավոր է միայն քաղաքական պայմանագրի ստորագրումից հետո:

ԻՏ

Իրանի խորհրդարանի նախագահ Նաթեղենուրին Լեհաստանում

Իրանի խորհրդարանի նախագահ Ալի Աքբար Նաթեղենուրին Լեհաստանի խորհրդարանի նախագահի հրավերով ժամանել է Վարշավա: Օդանավակայանում նա պատասխանելով թղթակիցների հարցերին և ակնարկելով երկու երկրների միջև լավ փոխհարաբերությունների մասին, հույս է հայտնել, որ այս այցելությունը ևս կնպաստի այդ փոխհարաբերությունների ընդլայնմանը: Նաթեղենուրիին այս այցելության ընթացքում ուղեկցում են Իրանի Իսլամական Հանրապետության առևտրի և քաղաքաշինության նախարարները, արտաքին և մշակույթի նախարարների տեղակալները: Նաթեղենուրին Լեհաստանում կհանդիպի երկրի նախագահի և վարչապետի հետ: Այդ հանդիպումներում կարծիքներ կփոխանակվեն երկու երկրների փոխհարաբերությունների, ինչպես նաև միջազգային հարցերի շուրջ:

Իտալիայի արտգործնախարարը հետաձգում է այցը

Իտալիայի արտգործնախարար Էմիլիո Կոլոմբոն անորոշ ժամկետով հետաձգել է ապրիլի 7-ին Մինսկ կատարելիք այցը: Ինչպես ԻՆՏԵՐՖԱՔՍ-ին հայտնեցին Բելառուսի ԱԳՆ արձանագրային բաժնում, Հռոմից ստացված ուղերձում պնդվում է, որ այցի հետաձգման պատճառը «Իտալիայի ներքաղաքական իրադրությունն է»: Այս կապակցությամբ հետաձգվում է նաև Բելառուսին 100 մլրդ իտալական լիրա վարկ հատկացնելու վերաբերյալ միջկառավարական համաձայնագրի կնքումը:

ԻՏ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ» ՍՊԸ

Գլխավոր գիրք. Բալանս
Դեբիտորների-կրեդիտորների հաշվառում
Աշխատավարձ
Հիմնական միջոցների հաշվառում
Բանկ-դրամարկղ
Պահեստ
Արտադրանքի իրացման հաշվառում
Մատակարարում
Ղեկավարի աշխատատեղ

Լավագույն հաշվապահական ծրագրերը ԱՊՀ երկրներում:

42-Սերվիս
25.47.58
25.24.63
63.64.06

PUBLISET

«ԱՐՄԵՆԲԱՆԿ» Բ.Ա.Բ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԵՎ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՈՐՍԱՅԻ
ՎԱԼՅՈՒՏԱՅԻՆ ԱՌ ՈՒ ՎԱՃԱՌՔԻ
գրասենյակը հրավիրում է բոլոր ցանկացողներին գնել, վաճառել կամ փոխանակել օտարերկրյա տարադրամը (ԱՄՆ դոլարներ, գերմանական մարկեր, ֆրանսիական ֆրանկներ, անգլիական ֆունտ ստեռլինգներ և այլն):
- ՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔ
- ՄԻԱՆԳԱՄԱՅՆ ՀՈՒՍԱԼԻՈՒԹՅՈՒՆ

Գրասենյակի հասցեն է՝ Երևան, Երվանդ Քոչարի փող. 17, «Արմենբանկ» (Կենտրոնական հանրախանութի ետևում). հեռ. 55-02-15, 55-81-28

PUBLISET

ՁԵՐ ԵԼՔԻ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ ՊԱՏՐԱ՞ՍՏ ԵՆ

ՇԱՏ ԼԱՎ

Օգտվելով «ԿԻԼԻԿԻԱ-ՏՐԱՆՍ» ընկերության ծառայություններից՝ Դուք մի քանի ժամում կհայտնվեք Բուլղարիայում, որտեղ Ձեզ սպասում է «Սլավիա» համարավետ հյուրանոցը: Թռիչքը ամեն ուրբաթ:

Բարի գալուստ

Սայաթ-Նովայի պող. «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ
☎ 58-11-10, 59-43-70

«ԿԻԼԻԿԻԱ-ՏՐԱՆՍ» ընկերություն

PUBLISET

ՈՒՅՈՒՏ

«Ույուտ» տուրիստական ֆիրման զբոսաշրջիկներին առաջարկում է իր ծառայությունները հետևյալ երթուղիներով.
1. Երևան-Բուրգաս-Երևան (7 օր, ուղիղ չվերթով: Ինչպես սպասարկումով, այնպես էլ ինքնաթիռի տոմսով):
2. Սոչի-Բուրգաս-Սոչի (7 օր, ամեն հինգշաբթի)
3. Սոչի-Ստամբուլ (ջերմանավով).
4. Սոչի-Տրապիզոն (ջերմանավով)
5. Շրջագայություն Միջերկրական ծովով, «Այվազովսկի» համարավետ ջերմանավով, մայիսի 4-15-ը. Յաֆա-Պիրեյ (Հունաստան)-Բեյրութ (Լիբանան)-Լաթաքիա (Սիրիա)-Ստամբուլ (Թուրքիա)-Յաֆա:

Մեր հասցեն՝ Հ. Հակոբյան 2 (Մերգելյան ինստիտուտի դիմաց)
Հեռ. 27-24-50, 27-20-08

PUBLISET

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձևավորման և տառատեսակների հեղինակ ՊՈՂՈՍ ՂԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@